

Jaarverslag

2017

1. KERNCIJFERS	3	7. JAARREKENING	65
2. OVER DIT JAARVERSLAG	4	7.1 Balans voor bestemming resultaat	65
3. WAARDECREATIEMODEL SNB	5	7.2 Winst- en verliesrekening	66
4. BERICHT VAN DE DIRECTIE	6	7.3 Kasstroomoverzicht	67
4.1 Profiel SNB	7	7.4 Algemene toelichting op de jaarrekening	69
4.2 Dialoog met belanghebbenden	14	7.5 Toelichting op de balans	76
4.3 Materialiteit	15	7.6 Toelichting op de winst- en verliesrekening	83
4.4 Mens	16	7.7 Voorstel resultaatbestemming 2017	89
4.5 Milieu	22	7.8 Gebeurtenissen na balansdatum	90
4.6 Economisch	46	7.9 Ondertekening	91
4.7 Innovatieagenda	53	8. OVERIGE GEGEVENS	92
4.8 Risicomanagement	56	9. CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT	93
4.9 Vooruitblik op 2018	58	10. BIJLAGEN	101
5. BERICHT VAN DE RAAD VAN COMMISSARISSEN	60	Bijlage GRI-indextabel	101
6. SAMENSTELLING DIRECTIE EN RAAD VAN COMMISSARISSEN	63	Bijlage Overzicht van definities en meetmethode prestatie indicatoren	106

MENS	EENHEID	2013	2014	2015	2016	2017
Medewerkers	gem. fte	49,7	47,8	47,8	48,1	47,3
Ziekteverzuim	%	2,0	1,7	2,6	6,2	3,5
Ongevallenfrequentie	IF	0,0	0,0	27,5	0,0	0,0

MILIEU	EENHEID	2013	2014	2015	2016	2017
Verwerkt slib	ton/jaar	433.476	408.395	448.284	409.735	411.163
Waterverbruik	m ³ /ton slib	0,96	1,02	0,96	0,93	1,02
Hulpmiddelenverbruik	kg/ton slib	32,7	33,0	31,2	30,8	28,5
Energie-efficiency-index	% t.o.v. 2005	79,1	87,8	24,5	16,0	7,3
Elektriciteitsproductie	% van verbr.	12,9	5,2	76,7	86,1	98,5
Hergebruik als grondstof	% tot. afval	97,5	98,4	99,5	98,7	97,1
Hergebruik van fosfaat	% tot. as	2,6	1,0	0,0	0,0	0,0
CO ₂ bijdrage	ton CO ₂ eq.	-27.300	(7.972)	(11.084)	(11.135)	(8.530)
Verzuring	ton/jaar	55,8	42,7	44,1	48,3	57,7
Wateremissie	v.e.	13.507	12.532	16.512	9.219	7.079

ECONOMISCH	EENHEID	2013	2014	2015	2016	2017
Kostenefficiency-index	% t.o.v. 1998	83,2	86,1	73,7	83,6	83,2
Bezettingsgraad SVI	%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Solvabiliteit	EV/TV	36,4	60,2	46,6	93,6	92,4

Voor u ligt het geïntegreerde jaarverslag van N.V. Slibverwerking Noord-Brabant (SNB). In dit verslag kunt u lezen welke inspanningen SNB in het kalenderjaar 2017 heeft verricht in relatie tot onze impact op mens, milieu en economie. Dit verslag wordt een keer per jaar uitgebracht. Het vorige verslag dateert van 15 mei 2017 en betrof het kalenderjaar 2016.

Reikwijdte en afbakening

Dit verslag omvat data en informatie over alle activiteiten van SNB over 2017. Met behulp van een analyse zijn de materiële aspecten met de impact op onze waardeketen geïdentificeerd. Op basis van onze managementsystemen zijn hieraan performance-indicatoren gekoppeld. In de bijlage bij dit verslag worden de reikwijdte, afbakening, definities en meetmethodes van de indicatoren nader toegelicht. De data hebben betrekking op de prestaties van SNB zelf en niet op die van onze onderaannemers, met uitzondering van het transport van het zuiveringsslib.

Interne en externe datavalidatie

SNB hecht veel waarde aan de betrouwbaarheid en volledigheid van dit verslag, omdat SNB haar stakeholders zo transparant mogelijk wil informeren en betrekken. Bij de verzameling van basisgegevens is zo veel mogelijk aangesloten bij reguliere periodieke rapportages en controlemechanismen, op basis van door de organisatie gehanteerde definities en meetmethodes. De financiële cijfers zijn gecontroleerd door Ernst & Young Accountants LLP. De niet-financiële informatie is alleen intern gevalideerd.

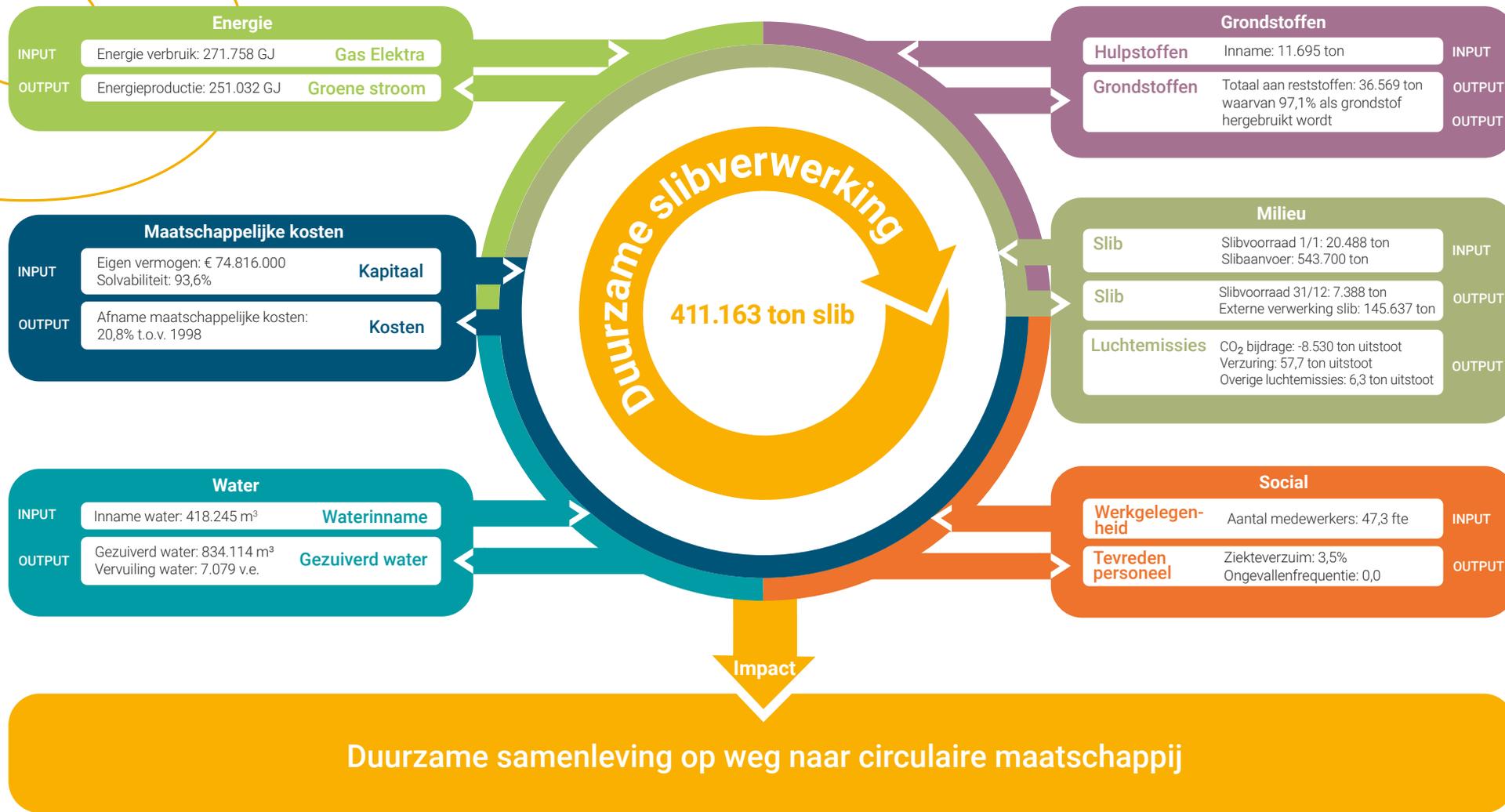
Rapportagestandaard

Dit verslag is opgesteld conform wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 Burgerlijk Wetboek waarbij de GRI Reporting Standards 2016 en de International <IR> Framework als leidraad zijn gebruikt.

Meer informatie

Meer informatie over SNB is te vinden op www.snb.nl. Vragen over dit jaarverslag kunnen gesteld worden via info@snb.nl «

Waardecreatiemodel SNB

Bericht van de Directie

4.1	Profiel SNB	7
4.2	Dialogo met belanghebbenden	14
4.3	Materialiteit	15
4.4	Mens	16
4.5	Milieu	22
4.6	Economisch	46
4.7	Innovatieagenda	53
4.8	Risicomanagement	55
4.9	Vooruitblik op 2018	58

4.1 Profiel SNB

4.1.1 Kernactiviteiten

SNB is een naamloze vennootschap, die zetelt in Moerdijk, waarvan de aandelen worden gehouden door zes waterschappen die hun zuiveringsslib laten verwerken bij SNB.

De kernactiviteit van SNB is de verwerking van zuiveringsslib voor haar klanten. Hierbij hanteert SNB het uitgangspunt om de (rest) stoffen die vrijkomen, op een verantwoorde wijze als grondstof te hergebruiken, en om energie terug te winnen. Hierbij streeft SNB naar het sluiten van de afvalwaterketen (circulaire economie). SNB beheert en exploiteert hiertoe een slibverbrandings-installatie (SVI) op het industrie- en haventerrein in Moerdijk.

SNB is actief op de Nederlandse communale slibmarkt en in beperkte mate op de Nederlandse industriële slibmarkt.

4.1.2 Visie en missie

De visie van SNB is als volgt: mensen zorgen voor afvalwater, bijvoorbeeld door te eten en te drinken. Zuiveringsslib ontstaat als afvalproduct bij het reinigen van dit afvalwater. Daarbij wordt het gereinigde water weer geschikt gemaakt voor hergebruik. SNB heeft de volgende visie op de wijze waarop zij zuiveringsslib nuttig wil gebruiken:

- » Zuiveringsslib speelt een belangrijke rol als adsorbens van verontreinigingen uit het afvalwater, zodat deze niet in het oppervlaktewater terecht komen. SNB wil voorkomen dat deze verontreinigingen bij de verwerking alsnog in het milieu belanden.
- » Zuiveringsslib bevat nutriënten die nodig zijn voor de productie van voedsel. Het terugwinnen en zo hoogwaardig mogelijk toepassen van deze voedingsstoffen draagt bij aan een duurzame samenleving.
- » In zuiveringsslib is energie aanwezig. Deze energie kan omgezet worden in elektriciteit, waardoor het gebruik van fossiele brandstoffen voorkomen wordt.

Het is de missie van SNB om een actieve rol als partner in de totale afvalwaterketen te vervullen, door zuiveringsslib continu te verwerken tegen de laagste ketenkosten met minimale emissies naar het milieu en maximale terugwinning van energie en grondstoffen.

4.1.3 Strategie

Ondernemingsplan SNB

In 2016 hebben de aandeelhouders ingestemd met een nieuw ondernemingsplan voor de periode 2016 tot en met 2020. De drie belangrijke, met elkaar samenhangende, strategische doelstellingen uit dit plan zijn (1) het bezet houden van de SVI door samenwerking, (2) innoveren vanuit een solide basis en (3) de verdere verduurzaming van de slib(eind)verwerking. Hieronder een korte toelichting op deze punten.

Het bezet houden van de SVI door samenwerking

Vanuit de markt was de verwachting dat de introductie van verschillende (nieuwe) technieken op de RWZI's zou zorgen voor een wijziging in de samenstelling van slib en een afname in de productie van slib. Vooralsnog blijft een afname van de productie van slib uit, door vertragingen in de bouw en opstart van Energiefabrieken.

Daarnaast verdwijnt er verwerkingscapaciteit in Nederland en Duitsland, waardoor een nieuwe balans gezocht moet worden tussen vraag en aanbod.

Afhankelijk van de realisatie van enkele Energiefabrieken bij de klanten van SNB, kan mogelijk in de komende jaren een beperkte onderbezetting ontstaan in de SVI. SNB ziet een interessante markt van industrieel zuiveringsslib ontstaan in Nederland en het buitenland. Deze ontwikkeling wil SNB gebruiken om een eventuele onderbezetting te kunnen opvangen. SNB is met een aantal partijen hierover in gesprek. De bezettingsbasis is evenwel solide, gezien de afgesloten nieuwe slibverwerkingscontracten in 2015 en 2016.

Innovatie vanuit een solide basis

SNB participeert in diverse onderzoeksprogramma's teneinde een wezenlijke bijdrage te leveren aan de innovatie op het gebied van verduurzaming (het verlagen van milieubelastende emissies en het terugwinnen van grondstoffen en energie uit slib) van de slibeindverwerking. Ook in de komende jaren zal SNB hierop inzetten. Met de aandeelhouders zal nadere afstemming worden gezocht ten aanzien van de innovatieagenda van SNB en de participatie van SNB in de innovatieagenda's van haar aandeelhouders. In paragraaf 4.7 wordt nader ingegaan op de resultaten in 2017 van de innovatieprojecten waarin SNB participeert.

Verdere verduurzaming slib(eind)verwerking

SNB is van mening dat de slib(eind)verwerking moet voldoen aan de volgende criteria:

(1) aanvaardbare verwerkingskosten, (2) betrouwbaarheid, (3) hergebruik van grondstoffen, (4) energie-efficiency en (5) minimale verspreiding van milieugevaarlijke stoffen.

Op de laatste drie gebieden is in 2017 aandacht besteed aan het voorbereiden van de levering van vliegias aan een fosfaatproducent, het zoeken naar andere alternatieven voor fosfaatterugwinning, het optimaliseren van de elektriciteitsproductie van beide turbines en het verder verbeteren van de biologische afvalwaterzuivering.

Slibstrategiestudie aandeelhouders

In 2017 hebben de aandeelhouders hun slibstrategiestudie afgerond. Deze strategie sluit voor het grootste deel aan op de strategie van SNB zoals opgenomen in het ondernemingsplan. Op een aantal punten vindt in 2018 nader overleg plaats met de aandeelhouders over de wijze waarop nog beter invulling gegeven kan worden aan de samenwerking tussen de aandeelhouders en SNB en de benodigde innovatie in de afvalwaterketen.

4.1.4 Samenwerking

Om bovenstaande strategie te verwezenlijken, werkt SNB samen met verschillende partijen. Zo is SNB aangesloten bij de Vereniging Afvalbedrijven (VA) ten behoeve van algemene kennisuitwisseling, lid van het Nutriënten Platform NL voor de bevordering van het terugwinnen van grondstoffen, en lid van de Deutsche Vereinigung für Wasserwirtschaft, Abwasser und Abfall (DWA).

In de keten werkt SNB samen met haar leveranciers van hulpstoffen om de kwaliteit van deze stoffen en de continuïteit van levering te waarborgen. De hulpstoffen zijn van groot belang voor het verlagen van de emissies. Ook stroomafwaarts werkt SNB samen met afnemers van de reststoffen, zodat deze hergebruikt kunnen worden en kunnen worden omgezet naar secundaire grondstoffen. Hierbij wordt ook samenwerking gezocht met collega-slibverwerkers.

Tot slot wordt op het gebied van onze innovatieagenda samenwerking gezocht met universiteiten, klanten en leveranciers.

4.1.5 Kernwaarden

De kernwaarden die SNB hanteert in haar handelen zijn: betrouwbaarheid, innovativiteit, betrokkenheid, transparantie en veiligheid. Alles wat SNB doet, wordt volledig gedaan in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving en ons eigen KAM-systeem. Daarnaast is er een interne gedragscode die actief wordt nageleefd. Afwijkingen hierin worden vastgelegd in ons meldingssysteem, waarbij deze de juiste opvolging krijgen vanuit het managementteam. Hierover wordt ook regelmatig gesproken met de preventiemedewerker en de ondernemingsraad.

4.1.6 Ontwikkelingen in de slibmarkt

Bij onze klanten ligt de focus momenteel vooral op de productie van extra energie en in steeds grotere mate op het terugwinnen van grondstoffen op de zuiveringen zelf (Energie- en Grondstoffen-fabrieken) om te komen tot een circulaire economie. Hierdoor neemt het slibvolume naar verwachting op middellange termijn af. Verwacht wordt evenwel dat ook de verwerkingscapaciteit zal afnemen mede gezien de huidige ontwikkelingen ten aanzien van het gebruik van aardgas. Ook zal door nieuwe wetgeving in met name Duitsland, de Duitse markt minder toegankelijk worden.

Op dit moment is er in Nederland (tijdelijk) sprake van een tekort aan verwerkingscapaciteit. Dit tekort wordt veroorzaakt door de vertraging in de realisatie van nieuwe Energiefabrieken waarbij tijdelijk vergistingen uit bedrijf zijn genomen. Dit effect in combinatie met bovenstaande ontwikkelingen zullen zorgen voor een toename in marktprijzen naar vermoedelijk € 60 tot € 70 per ton ontwaterd slib exclusief transport en BTW. «

4.1.7 Doelstellingen

MENS	INDICATOR	EENHEID	DOEL '17	DOEL '20
Creëren werkgelegenheid	Medewerkers	gem. fte	=47,8	=48,0
Creëren veilige en gezonde werkomgeving	Ziekteverzuim	%	<3,0	<2,5
	Ongevallenfrequentie	IF	=0,0	=0,0
MILIEU	INDICATOR	EENHEID	DOEL '17	DOEL '20
Opruimen van zuiveringsslib	Verwerkt slib	ton/jaar	>443.000	>434.000
	Waterverbruik	m ³ /ton slib	<1,00	<1,00
	Hulpmiddelenverbruik	kg/ton slib	<31,5	<32,0
Afval wordt energie	Energie efficiency index	% t.o.v. '05	<3,6	<0,0
	Elektriciteitsproductie	% van verbr.	>107,3	>105,0
Afval wordt grondstof	Hergebruik als grondstof	% tot. afval	=99,0	=99,0
	Hergebruik van fosfaat	% tot. as	=0,0	=100,0
Verminderen ecologische voetafdruk	CO ₂ bijdrage	ton CO ₂ eq.	<(10.000)	<(15.000)
	Verzuring	ton/jaar	<45	<45
	Wateremissie	v.e.	<16.300	<3.000
ECONOMISCH	INDICATOR	EENHEID	DOEL '17	DOEL '20
Verminderen maatschappelijke kosten	Kostenefficiency-index	% t.o.v. '98	<78,9	<68,0
	Bezettingsgraad SVI	%	>98,0	>98,0
Continuïteit onderneming	Solvabiliteit	EV/TV	>85,0	>85,0

Golfbeweging in schaarste procesoperators

De vele initiatieven om techniek aantrekkelijk te maken bij scholieren lijken vruchten af te werpen. Het aantal vacatures in de regio voor met name procesoperators lijkt dun gezaaid en ook SNB ervaart geen tekort aan aanbod voor deze functie.

Desondanks biedt SNB als erkend SBB-leerbedrijf jaarlijks maximaal vijf stageplaatsen aan mbo-scholieren die de opleiding procestechniek volgen in West-Brabant of Zeeland. Daarnaast biedt de Technische Dienst van SNB elk jaar enkele stageplaatsen aan.

SNB doet dit met name vanuit haar maatschappelijke verantwoordelijkheid om in procestechniek geïnteresseerde jongeren de gelegenheid te bieden, kennis te maken met het vak en hierin alvast wat ervaring op te doen.

Het alom gehoorde schreeuwende gebrek aan technici en procesoperators lijkt in ieder geval in deze regio al enige tijd wel mee te vallen, zo ervaart SNB in de praktijk. Enerzijds heeft de financiële crisis ervoor gezorgd dat er over het algemeen veel minder verloop is, terwijl ook de vraag terugliep. Anderzijds is het verwachte grote tekort aan procesoperators uitgebleven, doordat veel initiatieven zijn ontplooid om jongeren hiervoor te interesseren. Ook geeft de geleidelijke verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd hier en daar voorlopig uitstel van uitstroom. Het lijkt dus een golfbeweging als het gaat om het aanbod in deze sector, zoals die ook wel zichtbaar is in de ICT-sector.

SNB is inmiddels al bijna tien jaar lid van het regionale samenwerkingsverband van bedrijven en opleidingen PZW, het Platform voor Procestechniek Zeeland-West-Brabant. Dit platform promoot de procesindustrie met name bij jongeren, onder meer met initiatieven als de Week van de Procestechniek, waarin bedrijven hun deuren openstellen voor geïnteresseerden. Veel opleidingen hebben moeite om stageplaatsen te vinden voor hun studenten die met procestechniek kennis willen maken. Dat is wel verklaarbaar, en niet alleen omdat stagebegeleiding bedrijven tijd, geld en inspanning kost. Bedrijven met procestechniek zijn per definitie op afgelegen industrieterreinen gevestigd, dus is de bereikbaarheid met name voor scholieren een probleem. «

4.2 Dialoog met belanghebbenden

Door de toenemende welvaart in nieuwe en opkomende economieën worden grondstoffen schaarser. Dit leidt in de toekomst tot wereldwijde fysieke tekorten aan grondstoffen. Daarnaast neemt ook de vraag naar energie nog steeds toe. Deze trend vormt een belangrijk uitgangspunt voor de visie, missie en strategie van SNB, met als doel te komen tot een circulaire economie. Ook bij onze belanghebbenden is het sluiten van de kringloop een belangrijk thema. SNB verstaat onder de dialoog met belanghebbenden elk moment dat het management van SNB met een belanghebbende in contact treedt om beter inzicht te krijgen in de verwachtingen van de belanghebbenden. Doel hiervan is het toetsen van onze strategie en het continu verbeteren van de kwaliteit van onze dienstverlening en bedrijfsvoering. Hierbij kiest SNB voor een gerichte dialoog, afhankelijk van de betekenis die een belanghebbende heeft voor SNB en de invloed die de belanghebbende heeft op SNB. «

In onderstaand overzicht is aangegeven welke thema's SNB in 2017 met welke belanghebbenden heeft besproken en hoe vaak.

	Klanten	Aandeelhouders	Medewerkers	Ketenpartners	Leveranciers	Omgeving	Afvalbranche	Overheid
Aantal dialogen in 2017	8	13	5	11	8	4	5	8
Terugwinning van grondstoffen	○	○	○	○			○	○
Duurzame energieopwekking	○	○	○			○	○	○
Ketenverantwoordelijkheid		○		○	○		○	
Schoner slibtransport	○		○		○			
Duurzame inzetbaarheid			○					
Veiligheid			○		○	○	○	○
Verwerkingskosten	○	○	○					
Voldoen aan wet- en regelgeving	○		○		○	○	○	○
Dienstverlening in het algemeen	○		○					
Duurzame inkoop		○			○			○

4.3 Materialiteit

SNB wil met dit verslag een zo goed mogelijk beeld geven van de belangrijkste economische, ecologische en sociale gevolgen van het SNB-beleid voor haar belanghebbenden. In dat verband is er een materialiteitsanalyse uitgevoerd om vast te stellen of de voor de belanghebbenden relevante informatie (materiële onderwerpen) aan bod komt in dit verslag. Daartoe heeft SNB in kaart gebracht wat de materiële onderwerpen zijn, met als doelstellingen: het identificeren van de belangrijkste onderwerpen voor het verslag, het identificeren van de belangen, opinies en verwachtingen van de belanghebbenden en het geven van interne feedback over trends en ontwikkelingen die van invloed zijn op de visie, missie en strategie van SNB.

Deze analyse komt in grote mate overeen met uitkomsten van de dialoog met de belanghebbenden. Alle hier genoemde onderwerpen zijn gekoppeld aan de doelstellingen van SNB en komen verspreid door dit verslag aan de orde. «

4.4 Mens

PRESTATIE INDICATOREN	EENHEID	2015	2016	2017	DOEL '17	DOEL '20
Medewerkers	gem. fte	47,8	48,1	47,3 ✓	=47,8	=48,0
Ziekteverzuim	%	2,6	6,2	3,5 ✗	<3,0	<2,5
Ongevallenfrequentie	IF	27,5	0,0	0,0 ✓	=0,0	=0,0

✓ = doelstelling behaald / ✗ = doelstelling niet gehaald

4.4.1 Organisatiestructuur

SNB is een relatief kleine organisatie, die zich onderscheidt door een grote betrokkenheid van medewerkers bij het bedrijf en bij elkaar. De platte organisatiestructuur zorgt voor korte communicatielijnen. Hierdoor kan elke medewerker zichtbaar bijdragen aan de resultaten van de organisatie en meedenken over het beleid en de manier van werken.

De Directie leidt SNB en stuurt het managementteam aan. Binnen het managementteam is de Bedrijfsleider verantwoordelijk voor de afdeling Procesvoering en Technische Dienst. De Financieel Manager stuurt de ondersteunende afdelingen aan. De Manager Proces & Milieu is verantwoordelijk voor Innovatie en Milieu.

4.4.2 Werkgelegenheid

	EENHEID	2013	2014	2015	2016	2017
Medewerkers	aantal	50	49	49	50	50
Medewerkers	gem. fte	49,7	47,8	47,8	48,1	47,3
Gemiddelde leeftijd	jaar	46,9	47,5	48,5	49,2	49,1
Gemiddeld aantal dienstjaren	jaar	10,3	11,3	12,3	13,0	13,6
Verloop	%	3,8	2,0	0,0	0,0	2,0

In de loop van 2017 is een medewerker vertrokken. Eind 2017 is een nieuwe medewerker aangenomen. Buiten bovenstaande medewerkers zijn er in 2017 9 stagiaires werkzaam geweest: 7 op de afdeling Procesvoering en 2 op de afdeling Technische Dienst.

Alle medewerkers die in dienst zijn, hebben een aanstelling voor onbepaalde tijd met uitzondering van 1 medewerker.

Van de 50 medewerkers is 14% vrouw en 86% man. 14% van de medewerkers heeft een parttime aanstelling, waarvan 86% vrouw en 14% man.

SNB draagt bij aan de lokale werkgelegenheid. 64% van alle medewerkers woont binnen een straal van 30 kilometer van onze bedrijfslocatie. Van het management woont 50% binnen genoemde straal.

4.4.3 Veilige en gezonde werkomgeving

	EENHEID	2013	2014	2015	2016	2017
Ziekteverzuim	%	2,0	1,7	2,6	6,2	3,5
Meldingsfrequentie	aantal p.p.	1,21	1,08	1,12	0,77	0,99

Verzuim

Het ziekteverzuim is ten opzichte van voorgaande jaren in 2017 aanzienlijk afgenomen. In 2016 werd SNB geconfronteerd met een aantal langdurig zieke werknemers, die wegens privéomstandigheden tijdelijk arbeidsongeschikt waren. In 2017 heeft dit nog deels een nasleep gehad.

	EENHEID	2013	2014	2015	2016	2017
Ongevallenfrequentie	IF	0,0	0,0	27,5	0,0	0,0
Signalering onveilige situatie	aantal	34	43	30	22	24
Ongeval met verzuim	aantal	0	0	2	0	0
Ongeval zonder verzuim	aantal	1	2	1	1	5

Veiligheid

In 2017 hebben zich vijf incidenten voorgedaan. Bij werkzaamheden is onverwacht een kabel losgeschoten, die in het oog terecht kwam van een medewerker van een buitenfirma. Medewerker kon na behandeling bij de huisarts zijn werkzaamheden weer hervatten. Bij het meten van het debiet verbrandingslucht heeft een contractor hete lucht langs zijn arm gekregen. Dit gebeurde bij het verwijderen van een flens. Betrokkene heeft een lichte brandwond opgelopen, rode plek op zijn arm.

Met het aanleggen van een kabel heeft een monteur van een buitenfirma zich licht verbrand aan een warme condensaatafvoerleiding. Na EHBO kon de monteur zijn werkzaamheden vervolgen. Bij een ander incident kwam HCl vrij bij het openen van een tank als gevolg van onvoldoende communicatie over het vrijstellen van de tankinstallatie. Hierbij raakte niemand gewond. Tot slot heeft een eigen medewerker enige droogdamp over zich heen gekregen bij het loshalen van enkele slangen. Hierbij raakte de medewerker niet gewond. Naar aanleiding van deze incidenten zijn passende maatregelen getroffen.

4.4.4 Opleidingen

In 2017 zijn 12 verschillende opleidingen gevolgd door onze medewerkers. In totaal is circa 1.200 uur besteed aan opleiding tijdens werktijd. Het betrof opleidingen op het gebied van servicetechnicus, asset management, VCA, BHV, machineveiligheid, praktisch leidinggeven, praktisch communiceren, duurzaamheid, storingsanalyse en gezondheidscoaching. «

SNB werkt nu milieuneutraal, in 2019 milieupositief

SNB werkt sinds dit jaar zonder milieudruk te veroorzaken. Vanaf 2019, als slibas van SNB daadwerkelijk wordt ingezet als vervanging van fosfaaterts, levert de slibverwerking op Moerdijk zelfs een positieve bijdrage aan het milieu.

Dat concludeert onderzoeks- en adviesbureau CE Delft na het uitvoeren van een levenscyclusanalyse van slibverwerking door SNB. Het bureau deed in 2013 al een soortgelijke studie. Actualisering daarvan was nodig, omdat SNB in de afgelopen jaren ingrijpende maatregelen heeft genomen die de milieuscore van de slibverwerking op Moerdijk significant veranderen.

Het onderzoek van CE Delft laat zien dat SNB sinds 2011 aanzienlijke resultaten heeft geboekt als het gaat om verlagen van de milieudruk. De onderzoekers concluderen dat in 2015 deze druk al met 70% was afgenomen. Dit is veroorzaakt door de nieuwe hogedrukstoomketels en de stoomturbine voor elektriciteitsopwekking. Hierdoor werkte SNB al nagenoeg energieneutraal. Voor de milieubelasting betekende dit 1 Pt ReCiPe per ton verwerkte slibkoek, in vergelijking met 3,4 Pt in 2011.

CE Delft hanteert voor de berekening de ReCiPe-LCA-methodiek, waarin achttien verschillende milieuthema's zijn opgenomen zoals klimaatverandering, verzuring, eutrofiëring en toxiciteit. Deze methodiek is breed geaccepteerd en wordt in Nederland onder andere door het Ministerie van I&M en STOWA vaak gehanteerd. De indicator Punt of Pt is de eenheid die alle milieuthema's weegt tot één getal, zodat de volle breedte van invloed op het milieu wordt meegenomen.

Met de ingebruikname van de nieuwe tegendrukturbine, waardoor SNB nagenoeg energieneutraal werkt en elektriciteit teruglevert aan het net, komt de totale milieuscore per ton verwerkt slib op 0 Pt uit. Dat wil zeggen dat het verwerkingsproces netto geen milieuschade meer veroorzaakt. De onderzoekers blikken ook alvast vooruit. Als SNB in 2019 volgens plan daadwerkelijk verbrandingsgas levert aan de fosfaatfabriek van EcoPhos in Duinkerken, wordt de milieuscore -1 Pt per ton. Slibverwerking door SNB levert dan dus een positieve bijdrage aan het milieu, aldus CE Delft. «

4.5 Milieu

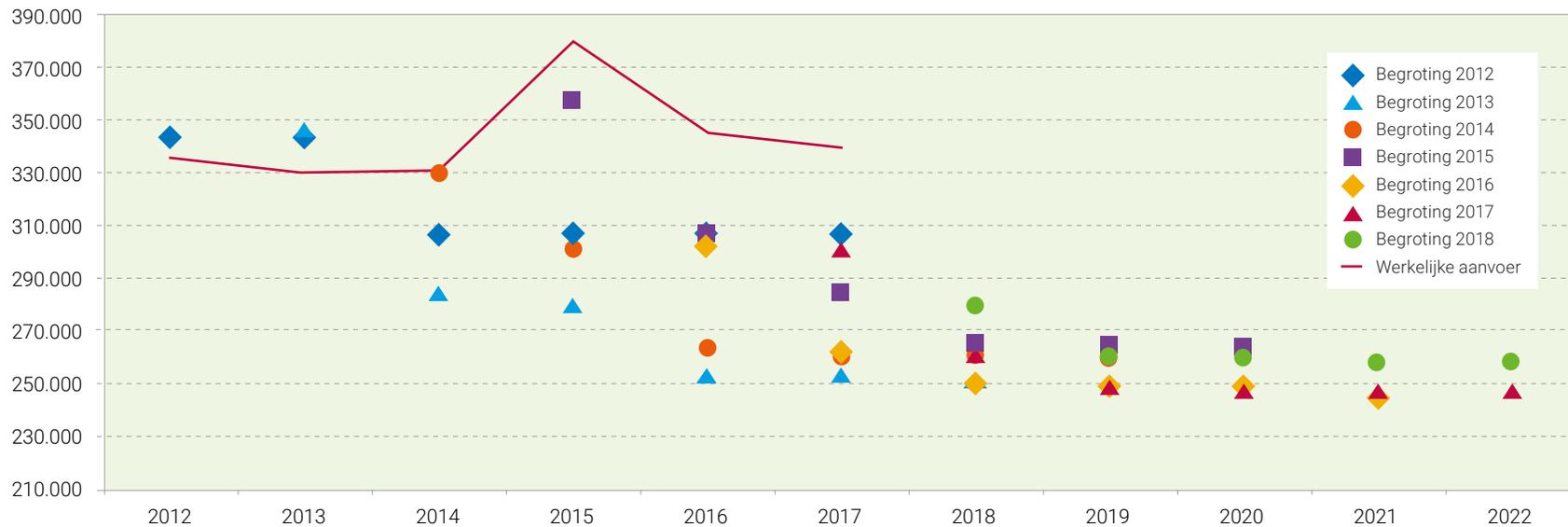
4.5.1 Slibaanvoer

AANVOER (TON SLIB)	2013	2014	2015	2016	2017
Waterschap Aa en Maas	91.938	90.441	93.036	98.446	103.471
Waterschap De Dommel	94.979	98.513	116.825	77.017	78.552
Waterschap Brabantse Delta	64.035	63.423	64.357	69.300	67.929
Waterschap Vechtstromen	45.017	44.621	70.454	66.595	57.995
Waterschap Scheldestromen	29.491	29.475	28.933	28.483	26.775
Waterschap Rivierenland	4.848	3.882	5.167	4.835	4.474
Subtotaal klant/aandeelhouders	330.308	330.355	378.772	344.676	339.196
Overige vaste klanten	98.958	101.555	102.327	116.532	204.504
Overige incidentele klanten	5.022	3.311	3.065	1.468	-
Subtotaal overige klanten	103.980	104.866	105.392	118.000	204.504
Totale slibaanvoer	434.288	435.221	484.164	462.676	543.700

Een aantal klanten/aandeelhouders werkt aan het realiseren van Energiefabrieken op de RWZI's. Deze realisatie zou moeten leiden tot een aanzienlijke afname in de productie van zuiveringsslib met circa 77.000 ton ontwaterd slib op jaarbasis. Deze afname zou in 2015 tot en met 2017 worden gerealiseerd (zie onderstaande grafiek). Door allerlei omstandigheden is tot op heden deze afname uitgebleven. De meest recente verwachtingen gaan uit van realisatie in 2018. Wel heeft SNB

op verzoek van de aandeelhouders hierop geanticipeerd door nieuwe verwerkingscontracten af te sluiten op basis van de prognose behorende bij de begroting 2016. Hierdoor is de slibaanvoer naar recordhoogte gestegen in 2017. Een groot deel van de aanvoer in 2017 heeft SNB daarom door anderen moeten laten verwerken of laten storten bij gebrek aan verwerkingscapaciteit in Nederland en het buitenland.

PROGNOSE AANDEELHOUDERS VERSUS WERKELIJKE SLIBAANVOER
(in ton ontwaterd slib)

De gemiddelde slibkwaliteit van het door SNB verwerkt slib is in de volgende tabel samengevat:

	MG/KG DS									G/KG DS	
	ZWAVEL	AS	CD	CR	CU	PB	NI	ZN	HG	P	NKJ
2017	10.356	8,3	1,0	47	356	78	28	890	0,47	31,0	56,1
2016	11.570	8,6	1,2	76	382	93	31	995	0,55	30,0	55,3
2015	10.106	8,3	1,1	68	421	95	30	994	0,60	32,9	56,2
2014	9.542	8,7	1,1	57	437	110	35	949	0,69	33,7	54,9
2013	9.000	9,0	1,2	56	467	120	38	993	0,72	33,2	56,3

4.5.2 Verwerkt afval

PRESTATIE INDICATOREN	EENHEID	2015	2016	2017	DOEL '17	DOEL '20
Verwerkt slib	ton/jaar	448.284	409.735	411.163 x	>443.000	>434.000

✓ = doelstelling behaald / x = doelstelling niet gehaald

SNB verwerkt zuiveringsslib voor haar klanten. Dit zuiveringsslib is een afvalstroom welke ontstaat bij het zuiveren van afvalwater uit het riool. In 2016 zijn bovenstaande hoeveelheden slib verwerkt en elders afgezet.

In de afgelopen jaren zijn van drie lijnen de ovenwanden vervangen als gevolg van corrosie aan de stalen buitenwand. De laatste vervanging heeft in 2017 plaatsgevonden. Gezien de verwachte hoge slibaanvoer, zie hieronder, was het plan de laatste wand pas in 2018 te vervangen.

Dit bleek gezien de technische staat van de oven echter niet mogelijk te zijn. Overigens stond deze vervanging gepland voor 2016, maar dit is toen vanwege de eveneens hoge slibaanvoer uitgesteld.

Hierdoor is er circa 19.000 ton minder slib verwerkt dan was begroot. Daarnaast bleef de doorzet in 2017 achter als gevolg van de eisen aan het elders te verwerken slib. Om geuroverlast te voorkomen is elders met vergist slib verwerkt, waardoor er meer hoogcalorisch slib verwerkt moest worden in de eigen installatie, zie hieronder. Hierdoor was er nog eens 12.000 ton minder verwerkingscapaciteit beschikbaar. Tot slot hebben zich in 2017 enkele storingen

voorgedaan als gevolg van lekkages in de lagedrukstoomketels, waardoor 838 ton minder slib verwerkt kon worden.

Door de genoemde vertraging in de oplevering van de Energiefabrieken en de vervanging van de ovenwanden was het noodzakelijk om in 2017 evenals in 2015 en 2016 slib extern af te zetten. In 2017 is het slib extern afgezet bij energiecentrales in Duitsland, bij een andere verbrandingsinstallatie in Nederland, bij een Nederlandse slibdrooginstallatie en is een deel van het slib gestort. In verband met logistieke uitdagingen en geurproblematiek is in 2017 vooral vergist slib afgezet bij de externe verwerkers. Hierdoor heeft SNB het onvergiste slib met een hoogcalorische waarde in Moerdijk moeten verwerken waardoor geen optimale mix bereikt kon worden. Dit heeft geleid tot negatieve gevolgen ten aanzien van de verwerkingscapaciteit zoals hierboven beschreven.

	EENHEID	2013	2014	2015	2016	2017
Verwerkt in eigen SVI	ton/jaar	433.476	408.395	448.284	409.735	411.163
Extern laten verwerken	ton/jaar	9.756	24.705	38.637	36.099	145.637

Het rendement van de installatie is afhankelijk van de doorzet per bedrijfsuur en de beschikbaarheid van de installatie. De doorzet wordt beïnvloed door de samenstelling van het aangeboden product. Hoe hoger het percentage organische stof, hoe lager de verwerkingscapaciteit. Dit komt doordat de installatie van SNB thermisch is begrensd.

Vanaf 2015 is waarneembaar dat de doorzet organische stof per uur omhoog is gegaan. Dit heeft te maken met de nieuwe hogedrukstoomketels die een hogere thermische begrenzing hebben, waardoor de verwerkingscapaciteit per uur is toegenomen. In 2016 en 2017 is de doorzet per uur in ton ontwaterd slib afgenomen als gevolg van een toename in het aanbod van hoogcalorisch slib door het stilzetten van vergistingsinstallaties in het kader van de bouwactiviteiten van de Energiefabrieken en het afbuigen van vergist slib voor de verwerking elders (zie hierboven). Dit wordt bevestigd doordat de doorzet per ton organische stof, zie tabel, nagenoeg hetzelfde is gebleven vanaf 2015.

	EENHEID	2013	2014	2015	2016	2017
Doorzet SVI	ton slib p/u	13,05	13,07	13,54	13,19	13,05
Doorzet SVI	ton os p/u	2,05	2,04	2,14	2,13	2,11
Beschikbaarheid	aantal uren	33.311	31.247	33.104	31.053	31.505
Beschikbaarheid	% max. cap.	94,8	89,2	94,5	88,4	89,9

Slibcijfers op een rij

In 2017 kon SNB de totale slibaanvoer niet geheel zelf verwerken. Naast de eigen verwerking van 411.163 ton ontwaterd slib is 145.637 ton extern verwerkt of gestort. Waarom is er zo veel slib elders verwerkt?

De afzet van 145.637 ton ontwaterd slib elders is op basis van de tabel op de volgende pagina (oranje) direct dan wel indirect voor 120.695 ton toe te schrijven aan het niet tijdig kunnen realiseren van een aantal Energiefabrieken op de zuiveringen van de klant/aandeelhouders van SNB.

De cijfers op een rij:

VERDELING	OMSCHRIJVING
13.099 ton	Eind 2016 is een hogere voorraad slib ontstaan doordat ook in 2016 sprake was van een hogere slibaanvoer als gevolg van het uitstellen van de oplevering van een aantal Energiefabrieken.
24.104 ton	SNB heeft in 2017 nieuwe slibcontracten afgesloten om de verwachte slibreductie van de Energiefabrieken te kunnen opvangen. Omdat geen optimale afstemming gevonden kon worden tussen aanvang van deze overeenkomsten en de verwachte reductie, zou over 2017 16.000 ton teveel worden aangeleverd ten opzichte van de verwachte verwerkingscapaciteit. Uiteindelijk is dat 24.204 ton geworden.
76.596 ton	De aandeelhouders hebben meer slib aangeleverd ten opzichte van eerdere prognoses op basis waarvan SNB nieuwe slibcontracten is aangegaan. De hogere aanvoer is hoofdzakelijk het gevolg van het uitblijven van de latere oplevering van enkele Energiefabrieken.
19.000 ton	In 2017 was er 19.000 ton minder verwerkingscapaciteit beschikbaar doordat alsnog een renovatie aan een ovenwand heeft moeten plaatsvinden. Deze renovatie stond gepland voor 2016 maar is toen uitgesteld in verband met de hoge slibaanvoer in dat jaar (zie eerste punt). Helaas bleek het technisch niet mogelijk te zijn de renovatie pas in 2018 uit te voeren.
12.000 ton	In 2017 kon minder ontwaterd slib worden verwerkt door een toename in de calorische waarde van het slib. Dit omdat verhoudingsgewijs meer vergist slib elders verwerkt is in verband met mogelijke geuroverlast en omdat vergistingsinstallaties zijn uitgezet voor de bouw van de Energiefabrieken.
838 ton	Verminderde beschikbaarheid door lekkages aan stoomketels 838 ton.
145.637 TON	

4.5.3 Verbruik hulpstoffen

PRESTATIE INDICATOREN	EENHEID	2015	2016	2017	DOEL '17	DOEL '20
Waternverbruik	m ³ /ton slib	0,96	0,93	1,02 ✘	<1,00	<1,00
Hulpmiddelenverbruik	kg/ton slib	31,2	30,8	28,5 ✔	<31,5	<32,0

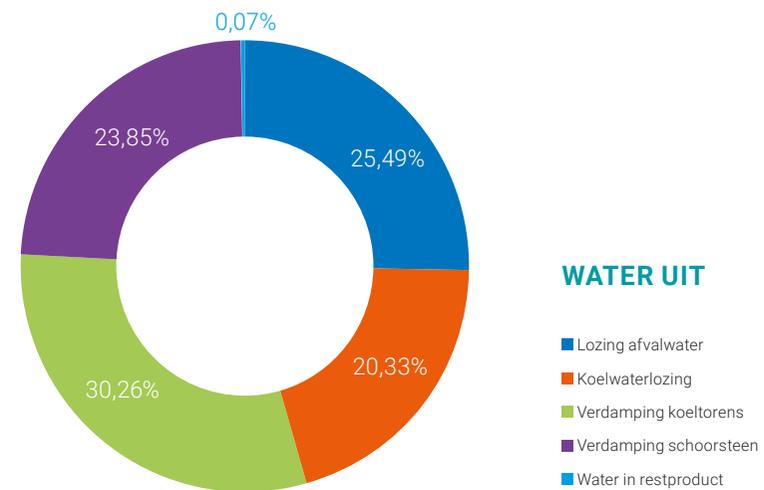
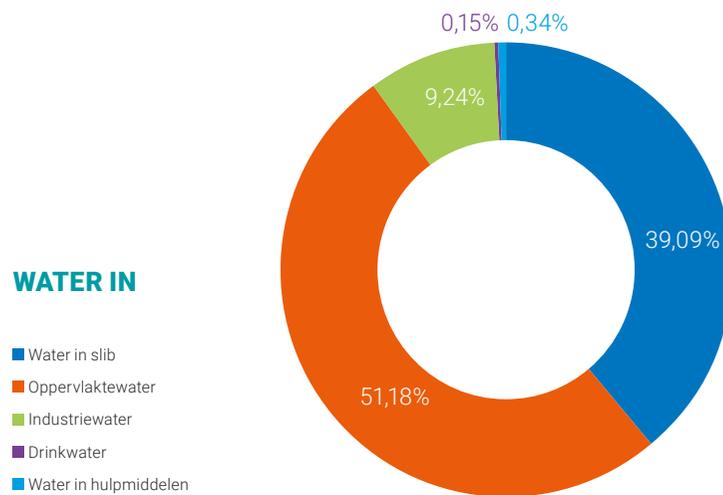
✔ = doelstelling behaald / ✘ = doelstelling niet gehaald

Verbruik water

Het industriewater dat SNB gebruikt, wordt gemaakt uit oppervlaktewater en draagt derhalve eigenlijk niet bij aan verdroging van het milieu. Dit geldt ook voor het koelwater dat SNB oppompt uit het Hollandsch Diep. Het drinkwater wordt voornamelijk gebruikt voor sanitaire voorzieningen.

	EENHEID	2013	2014	2015	2016	2017
Drinkwater	m ³ /jaar	1.420	2.050	1.270	2.297	2.430
Industriewater	m ³ /jaar	72.237	68.441	79.080	78.951	83.315
Hergebruikt condensaat	m ³ /jaar	400	2.300	2.900	4.000	3.500
Koelwaterinname	m ³ /jaar	341.000	347.000	348.000	295.000	329.000
Totaal verbruik	m³/jaar	415.057	419.791	432.250	380.248	418.245
Per verwerkte ton slib	m³/ton slib	0,96	1,02	0,96	0,93	1,02

In de onderstaande grafieken is de totale waterbalans weergegeven van de slibverwerking. Naast bovenstaand waterverbruik ontvangt SNB nog water via het zuiverings-slib en hulpmiddelen. In totaal heeft SNB in 2017 circa 834.000 m³ water ontvangen. Dit water heeft SNB ook weer verlaten via onderstaande routes.

Verbruik hulpmiddelen

Voor de verwerking van slib heeft SNB hulpmiddelen nodig. De vier belangrijkste hulpmiddelen die SNB gebruikt, zijn: zoutzuur, natronloog, kalksteen/krijt en adsorbens. De laatste drie hebben invloed op de luchtemissies. Zwavel in slib reageert in de oven tot zwaveldioxide (SO₂).

Hiervan wordt 99,99% afgevangen door de toevoeging van kalksteen/krijt in de oven en dosering van natronloog in de wassers.

De adsorbens wordt in de laatste stap van de rookgasreiniging gebruikt om zeker te stellen dat eventueel nog aanwezige verontreinigingen, zoals kwik, worden afgevangen.

	EENHEID	2013	2014	2015	2016	2017
Kalk/krijt	ton/jaar	7.783	7.558	7.833	7.398	6.887
NaOH	ton/jaar	3.462	3.130	3.353	3.103	2.987
HCl	ton/jaar	1.997	1.893	1.774	1.166	805
Adsorbens	ton/jaar	849	825	920	885	888
Overige hulpmiddelen	ton/jaar	70	76	83	79	128
Totaal aan hulpmiddelen	ton/jaar	14.161	13.483	13.963	12.631	11.695
Per verwerkte ton slib	kg/ton slib	32,7	33,0	31,2	30,8	28,5

Ovens SNB weer toekomstbestendig

De oven van slibverbrandingslijn 1 van SNB onderging als laatste in 2017 een ingrijpende renovatie. De werkzaamheden zijn in oktober gestart en zijn eerder dan gepland, begin december afgerond.

Daarmee is ook de vierde en laatste oven van de slibverwerkingsinstallatie op Moerdijk volledig vernieuwd. In de afgelopen jaren zijn de overige drie ovens al onder handen genomen.

Het is de eerste keer in de twintigjarige geschiedenis van de installatie dat de ovens zo'n fikse onderhoudsbeurt ondergaan. Dit terwijl de verwachting aanvankelijk was, dat met name de bemetseling van de ovens een levensduur van slechts enkele jaren zou hebben.

De installatie van SNB beschikt over vier parallele en identieke verwerkingslijnen die normaliter continu in bedrijf zijn. De verbranding van gedroogd slib in de ovens vindt plaats bij een temperatuur van circa 900 °C. Voor de revisie van de oven van lijn 1 ligt deze lijn uiteraard stil. De bemetseling van de oven wordt verwijderd en de beplating wordt weggeslepen, waarna nieuwe beplating voor de oven wordt ingelast en nieuwe bemetseling wordt aangebracht. De bedrijven Stork en Gouda Vuurvast verzorgden respectievelijk de beplating en de bemetseling. «

4.5.4 Energie

Voor het slibverbrandingsproces zet SNB drie energiebronnen in: slib, aardgas en elektriciteit. Aardgas wordt ingezet om de ovens op te warmen na een onderhoudsstop.

Een minimaal deel van het gasverbruik wordt ingezet voor de ondersteuning van de verbranding, als het slib wat natter de oven in gaat. Elektriciteit gebruikt SNB voor de aandrijving van diverse installatieonderdelen.

PRESTATIE INDICATOREN	EENHEID	2015	2016	2017	DOEL '17	DOEL '20
Energie-efficiency-index	% t.o.v. '05	24,5	16,0	7,3 ✘	<3,6	<0,0
Elektriciteitsproductie	% van verbr.	76,7	86,1	98,5 ✘	>107,3	>105,0

✔ = doelstelling behaald / ✘ = doelstelling niet gehaald

Energieverbruik

Tot en met midden 2014 werd via een stoommotorinstallatie duurzame elektriciteit geproduceerd. In 2014 is een deel van de installatie omgebouwd waarbij twee lagedrukstoomketels zijn vervangen door hogedrukstoomketels en de stoommotor door een stoomturbine welke begin 2015 in bedrijf is genomen.

Eind 2016 is een zogenaamde tegendrukturbine in bedrijf gesteld. In 2017 is daardoor de benodigde inkoop van energie verder gedaald. Verwacht wordt dat de elektriciteitsproductie nog verhoogd kan worden door het verbeteren van het rendement van de turbines in combinatie met een hogere beschikbaarheid van de gehele installatie.

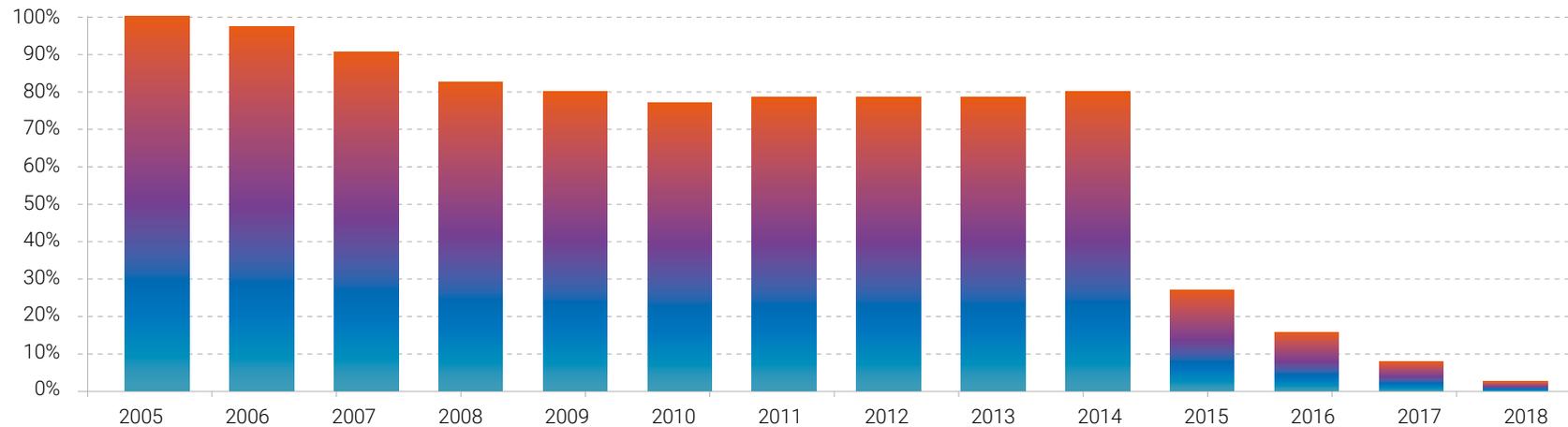
	EENHEID	2013	2014	2015	2016	2017
Inkoop gas	GJ/jaar	14.236	13.549	16.005	10.395	16.824
Inkoop elektriciteit	GJ/jaar	227.141	244.412	67.522	41.798	22.471
Eigen elektriciteitsproductie	GJ/jaar	33.109	12.932	197.921	216.246	251.032
Externe levering elektriciteit	GJ/jaar	(4.153)	(9.667)	(7.517)	(6.914)	(18.569)
Totaal aan energieverbruik	GJ/jaar	270.333	261.226	273.931	261.525	271.758
Opwekking duurzame energie	GJ/jaar	(33.109)	(12.932)	(197.921)	(216.246)	(251.032)
Benodigde externe energie	GJ/jaar	237.224	248.294	76.010	45.279	20.726
Per verwerkte ton slib	GJ/ton slib	0,55	0,61	0,17	0,12	0,05

Efficiënt omgaan met energie

SNB richt zich al sinds de start van de bedrijfsvoering op een verlaging van haar energieverbruik en het produceren van elektriciteit uit zuiverings-slib. Vanaf 2005, in verband met het MJA3 energie-efficiëntieplan (EEP), meet SNB haar energieverbruik en -productie door middel van een energie-index.

In 2017 is de index wederom verbeterd (hoe lager de index, hoe beter SNB met haar energiehuishouding omgaat) doordat de tegendrukturbine voor het eerst een heel jaar in bedrijf was. Verwacht wordt dat zowel de stoomturbine als de tegendrukturbine nog een beter rendement kan behalen, waardoor SNB nagenoeg energieneutraal slib kan verwerken.

SNB ENERGIE-EFFICIENCY INDEX

4.5.5 Afval wordt grondstof

PRESTATIE INDICATOREN	EENHEID	2015	2016	2017	DOEL '17	DOEL '20
Hergebruik als grondstof	%	99,5	98,7	97,1 ✘	=99,0	=100,0
Hergebruik van fosfaat	% tot. as	0,0	0,0	0,0 ✔	=0,0	=100,0

✔ = doelstelling behaald / ✘ = doelstelling niet gehaald

Afvalstoffen

Tijdens het verwerkingsproces bij SNB komen de volgend afvalstoffen vrij:

	EENHEID	2013	2014	2015	2016	2017
Vliegas	ton/jaar	36.359	34.979	36.136	35.461	31.955
Indampresidu	ton/jaar	1.826	1.867	1.947	1.741	1.757
Wervelbedzand	ton/jaar	2.044	1.993	1.943	2.118	1.812
Beladen adsorbens	ton/jaar	661	455	-	166	199
Ammoniakwater	ton/jaar	272	63	82	206	92
Slib uit AWZI	ton/jaar	-	-	-	-	597
Overige afval	ton/jaar	109	65	126	129	157
Totaal aan afval	ton/jaar	41.271	39.422	40.234	39.821	36.569
Per verwerkte ton slib	kg/ton slib	95,21	96,52	89,75	97,19	88,94

Hergebruik als grondstof

Bovenstaande afvalstoffen worden hergebruikt als secundaire grondstof, waardoor inzet van primaire grondstoffen vermeden wordt. Hierbij streeft SNB naar een zo hoog mogelijke toepassing.

	EENHEID	2013	2014	2015	2016	2017
Grondstof voor kunstmest	% tot. afval	2,3	0,1	-	-	-
Grondstof voor soda	% tot. afval	1,3	1,5	1,6	1,6	1,5
Vulstof in asfalt	% tot. afval	51,5	41,2	42,4	43,3	40,7
Vulstof in Versatzbau	% tot. afval	19,0	15,1	26,0	30,2	33,0
Vulstof in betonsteen	% tot. afval	-	1,0	10,1	18,2	16,8
Vulstof in wegebouw	% tot. afval	5,0	4,9	4,8	5,3	5,0
Afdichting stortplaatsen	% tot. afval	18,3	33,7	14,4	-	-
Overig hergebruik	% tot. afval	0,1	0,9	0,2	0,1	0,1
Totaal hergebruik	% tot. afval	97,5	98,4	99,5	98,7	97,1
Niet nuttig toegepast	% tot. afval	2,5	1,6	0,5	1,3	2,9
Totaal	% tot. afval	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Hergebruik van fosfaat

In het verleden heeft SNB een deel van de vliegaf kunnen zetten ten behoeve van de productie van witte fosfor en kunstmest. Vliegaf is hiervoor uitermate geschikt door de aanwezigheid van fosfaat in de as. Momenteel wordt gewerkt aan een hernieuwde afzet van de as ten

behoefte van het produceren van fosforzuur. Hiervoor wordt een nieuwe fabriek gebouwd door een Belgische onderneming in Duinkerken, die eind 2019 operationeel zal zijn. Voor deze afzet is een fosfaatgehalte nodig van 20%. Dit gehalte ontwikkelt zich als volgt:

	EENHEID	2013	2014	2015	2016	2017
Fosfaat (P₂O₅)	% tot. as	19,7	20,2	20,0	19,2	20,0

4.5.6 Luchtemissies

PRESTATIE INDICATOREN	EENHEID	2015	2016	2017	DOEL '17	DOEL '20
CO₂ bijdrage	ton CO ₂ eq.	(11.084)	(11.135)	(8.530) ✘	<(10.000)	<(15.000)
Verzuring	ton/jaar	44,1	48,3	57,7 ✘	<45	<45

✔ = doelstelling behaald / ✘ = doelstelling niet gehaald

Bij slibverbranding komen stoffen vrij die mogelijk schadelijk zijn voor het milieu. De uitgebreide rookgasreiniging van SNB zorgt er niettemin voor, dat de emissies geen merkbaar effect hebben op de omgeving. De milieuprestaties van SNB kunnen worden afgemeten aan de uitstoot van schadelijke stoffen naar de lucht en de lozing van haar

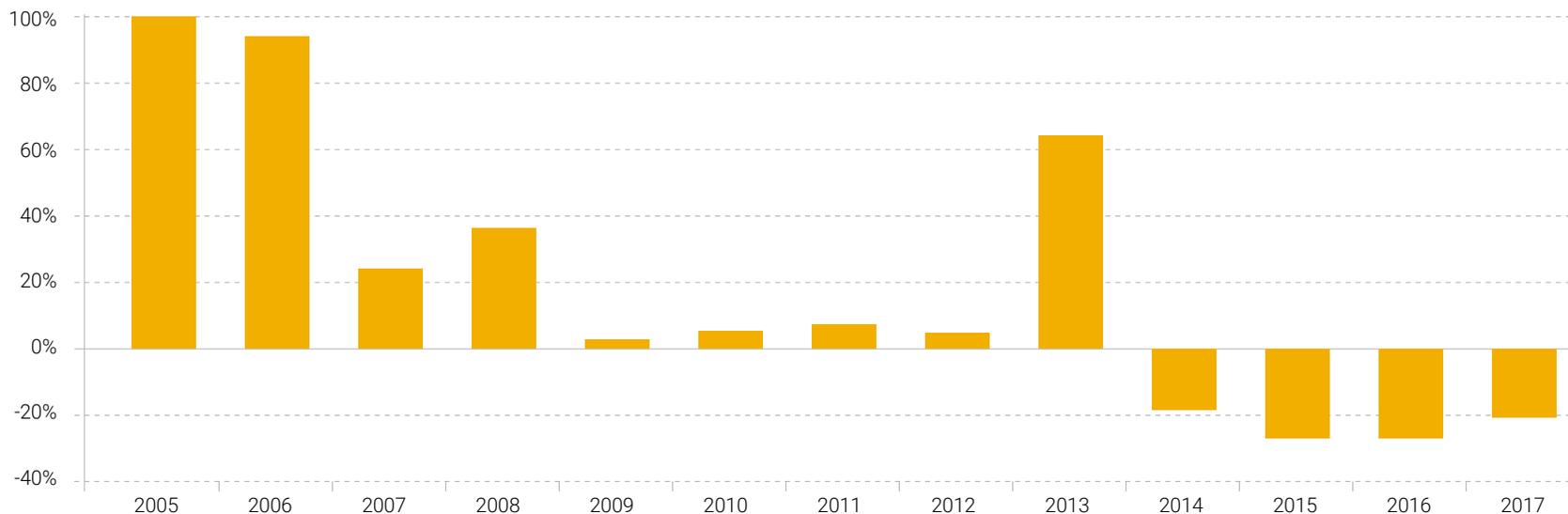
afvalwater. De emissies van SNB voldoen ruimschoots aan de eisen die de Europese regelgeving stelt aan het gebruik van best beschikbare technieken (IPPC-regelgeving). Bovendien voldoet SNB aan alle eisen van het Besluit Verbranden Afvalstoffen (BVA).

Klimaatverandering

De CO₂ die SNB uitstoot, is voornamelijk kort-cyclisch, doordat deze afkomstig is van de verbranding van slib (biomassa). Deze CO₂ draagt niet bij aan het broeikaseffect. Naast CO₂ ontstaat er bij de verbranding van slib ook het broeikasgas N₂O. Dit lachgas heeft een sterk klimaateffect. SNB heeft in het verleden een verlaging van de luchtvermaat op de ovens doorgevoerd, waardoor de uitstoot met circa 50% is afgenomen. SNB levert sinds juli 2003 CO₂ uit haar rookgassen aan een kalkproducent. Deze producent zet CO₂ in als

grondstof voor het produceren van zijn hoogwaardige kalkproducten. Het uitwisselingsproject draagt bij aan een meer duurzame industriële ecologie op industrieterrein Moerdijk. In 2017 heeft SNB het contract met deze kalkproducent met 3 jaar verlengd. Daarnaast heeft de opwekking van duurzame energie een significante impact gehad op de CO₂ bijdrage van SNB. Ten opzichte van 2015 is de CO₂ bijdrage van SNB met circa 120% afgenomen.

CO₂ BIJDRAGE

	EENHEID	2013	2014	2015	2016	2017
Verbranding slib	ton CO ₂ eq.	149.684	140.793	155.586	145.497	147.597
Verbruik elektriciteit	ton CO ₂ eq.	13.374	12.934	13.469	13.115	13.313
Verbruik aardgas	ton CO ₂ eq.	796	758	895	581	941
Verbranding kalk/krijt	ton CO ₂ eq.	3.497	3.470	3.830	3.538	3.301
Lachgasemissie N ₂ O	ton CO ₂ eq.	34.600	27.300	18.100	20.900	28.100
CO ₂ slibtransport	ton CO ₂ eq.	2.200	2.249	2.693	2.485	2.933
Afname door kalkproducent	ton CO ₂ eq.	(25.438)	(54.008)	(39.735)	(40.461)	(44.009)
Productie duurzame energie	ton CO ₂ eq.	(1.729)	(675)	(10.336)	(11.293)	(13.109)
Kort-cyclische CO ₂	ton CO ₂ eq.	(149.684)	(140.793)	(155.586)	(145.497)	(147.597)
CO₂ bijdrage SNB	ton CO₂ eq.	27.300	(7.972)	(11.084)	(11.135)	(8.530)

Verzuring

De emissie van de componenten SO₂, NO_x en NH₃ naar de lucht draagt bij aan de verzuring van het milieu. Deze componenten worden door

SNB continu gemeten. De volgende tabel vat de resultaten samen van de emissiemetingen voor deze componenten.

	EENHEID	2013	2014	2015	2016	2017
Zwavel dioxide (SO ₂)	ton/jaar	5,2	3,0	3,8	4,9	6,7
Stikstof oxide (NO _x)	ton/jaar	43,0	33,1	35,0	37,5	45,0
Ammoniak (NH ₃)	ton/jaar	7,6	6,6	5,3	5,9	6,0
Totaal	ton/jaar	55,8	42,7	44,1	48,3	57,7
Per verwerkte ton slib	kg/ton slib	0,13	0,10	0,10	0,12	0,14

Overige luchtemissies

	EENHEID	2013	2014	2015	2016	2017
Zoutzuur (HCl)	kg/jaar	774	897	626	332	439
Koolstofmonoxide (CO)	kg/jaar	2.675	3.066	2.543	2.858	3.895
Koolwaterstof (C _x H _y)	kg/jaar	1.280	1.270	1.680	1.652	1.832
Stof	kg/jaar	1.026	900	615	349	112
Waterstoffluoride (HF)	kg/jaar	47	50	82	191	0
Kwik (Hg)	kg/jaar	3	3	7	12	7
Totaal	kg/jaar	5.805	6.186	5.553	5.394	6.285
Per verwerkte ton slib	gr/ton slib	13,3	15,1	12,4	13,2	15,3

Alle luchtemissies voldoen aan de gestelde vergunningseisen. In 2017 is de hogere kwikemissie uit 2016 onderzocht. Er lijkt een verband te bestaan tussen het meeverbranden van beladen adsorbens en de hogere emissie. In 2018 wordt er een proef gedaan met de dosering van TMT in de wassers om na te gaan of kwik gebonden kan worden in de wassers.

Overigens ligt de kwikemissie in 2016 en ook in 2017 ruim onder de vergunningseis. Aangezien het hier om een prioritare stof gaat, wenst SNB de kwikemissie tot een minimum te beperken.

Geurklachten

	EENHEID	2013	2014	2015	2016	2017
Klachten over geur	aantal	1	0	0	0	0

4.5.7 Wateremissies

PRESTATIE INDICATOREN	EENHEID	2015	2016	2017	DOEL '17	DOEL '20
Wateremissie	v.e.	16.512	9.219	7.079 ✓	<16.300	<3.000

✓ = doelstelling behaald / ✗ = doelstelling niet gehaald

SNB onderscheidt vier afvalwaterstromen: bedrijfsafvalwater, hemelwater op wegen en terreinen, hemelwater op daken en koelwaterspui. De laatste twee stromen worden geloosd op het oppervlaktewater van het Hollandsch Diep. Het bedrijfsafvalwater loost SNB via het riool. Het regenwater dat op de wegen en losborden van het terrein terechtkomt, wordt via een bodempassage geloosd op een sloot.

Een belangrijke wijziging in de afvalwatersituatie betreft de ingebruikstelling van de AWZI in 2013. Tot op heden heeft de AWZI nog niet de ontwerphoeveelheid afvalwater kunnen verwerken. Er zijn echter in 2017 een aantal belangrijke stappen gezet, die onder meer geresulteerd hebben in een verdere reductie van de vervuilingseenheden alsmede in een significante daling van het aantal vergunnings-overschrijdingen. Op basis van de resultaten 2017 is besloten definitief een overstap te maken van de DEMON-techniek naar de SBR-techniek. Dit moet in 2018 en verder resulteren in een verdere afname van de vervuilingseenheden.

	EENHEID	2013	2014	2015	2016	2017
Vervuilingswaarde	v.e.	13.507	12.532	16.512	9.219	7.079
Overschrijdingen afvalwater	aantal	230	325	222	62	3

SNB steunt toepassing hoogwaardig bioplastic

SNB ondersteunt een vervolproject om meer en hoogwaardiger bioplastic te produceren uit rioolwater. Daarnaast stimuleert SNB nader onderzoek hiernaar door een promotieplaats bij onderzoeksinstituut Wetsus in Leeuwarden te financieren.

Hiermee bevordert SNB de brede toepassing van hoogwaardig biologisch afbreekbaar plastic uit biomassa van rioolwaterzuiveringen. SNB was in 2015 samen met onder meer de waterschappen Brabantse Delta, De Dommel, Scheldestromen en Wetterskip Fryslân initiatiefnemer van een pilotonderzoek naar mogelijkheden, om met behulp van bacteriën bioplastic te vervaardigen uit rioolwater in de rioolwaterzuivering in Bath.

Inmiddels concluderen de initiatiefnemers dat de pilot geslaagd is, nu verschillende ondernemers het goed in water afbreekbare PHA-plastic toepassen in de productie van onder meer festivalmuntjes, plectrums, worteldoek, kratjes en vislood.

De initiatiefnemers geven nu de doorontwikkeling en brede markttoepassing van PHA-bioplastic een ambitieuze impuls. Een van de marktpartijen, Veolia, trekt zich nu terug uit het onderzoek naar de optimalisatie van PHA-bioplastic. Doordat SNB een promotieplaats bij instituut Wetsus in Leeuwarden meefinanciert, kan de ontwikkeling van onderzoek naar de productie van dit bioplastic gecontinueerd worden. Deze onderzoekplek wordt ingevuld door Alan Worker. Hij is ex-medewerker van de Zweedse Veolia-dochter AnoxKaldnes, waar de technologie van productie van bioplastics is ontwikkeld.

PHA staat voor polyhydroxyalkanoaat. Dit is een speciaal soort plastic gemaakt door bacteriën. Voor deze bacteriën is het plastic een soort energiereserve. Zij gaan het plastic maken als er wisselend veel en weinig voedsel is. Als er veel voedsel is maken zij een voorraadjie van dit plastic die ze dan weer opeten als er weinig voedsel is. Dit verklaart de uitstekende afbreekbaarheid van dit plastic. Het bioplasticsproject van de waterschappen en SNB is PHARIO genoemd, een samentrekking van PHA en riool. De laagwaardige reststroom waaruit dit hoogwaardige bioplastic wordt gemaakt, rioolwater, is voor de lange termijn gegarandeerd. «

4.6 Economisch

4.6.1 Ontwikkeling van slibverwerkingskosten

SNB stuurt al sinds 1998 haar kostenontwikkeling op basis van de kostenefficiëntie-index. Deze index wordt vergeleken met de ontwerprij geïncorrigeerd voor inflatie op basis van een aangepaste CPI, omdat niet alle kosten van SNB onderhevig zijn aan inflatie. De ontwerprij is in 2017 geïncorrigeerd in verband met de bijstelling van de afschrijvingstermijn ([zie pagina 47](#)).

De afname in kosten tot en met 2012 is met name gerealiseerd door verschillende procesoptimalisaties en besparingen. Vanaf 2013 zijn de kosten toegenomen. Dit heeft vooral te maken met het niet kunnen continueren van de afzet van vlieggas naar de fosfaatindustrie, en marktomstandigheden waardoor de restcapaciteit van de SVI (maximale verwerkingscapaciteit minus de verwerking voor klanten/aandeelhouders) alleen tegen lagere tarieven gevuld kon worden. In 2015 is er onder andere sprake van een aantal incidentele meevallers, waardoor de kosten afnamen. In 2016 zijn de kosten ten opzichte van 2015 gestegen doordat een deel van het slib extern verwerkt moest worden.

PRESTATIE INDICATOREN	EENHEID	2015	2016	2017	DOEL '17	DOEL '20
Kostenefficiëntie-index	% t.o.v. '98	73,7	83,6	83,2 ✘	<78,9	<68,0
Bezettingsgraad SVI	%	100,0	100,0	100,0 ✔	>98,0	>98,0

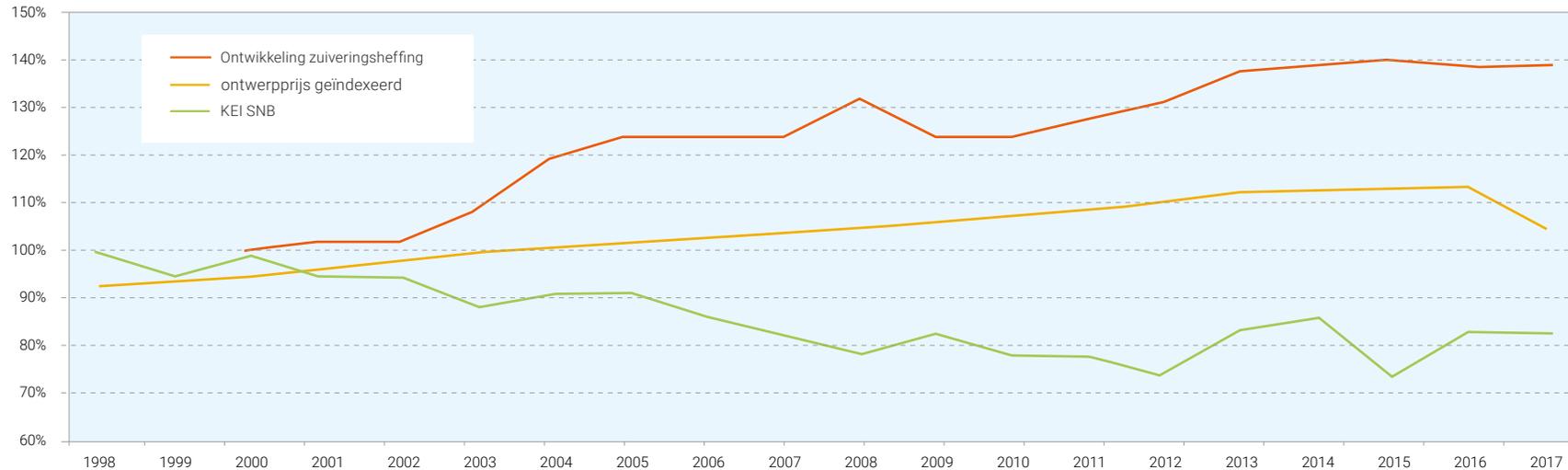
✔ = doelstelling behaald / ✘ = doelstelling niet gehaald

Ook in 2017 is de afname in kosten niet realiseerbaar gebleken, als gevolg van de hogere slibaanvoer die elders verwerkt moest worden. De kosten van de verwerking van het slib zijn evenwel ten opzichte van de laatste 5 jaar niet gestegen. Ten opzichte van de begroting zijn de totale kosten in 2017 per ton ontwaterd slib circa 7% hoger uitgevallen. De kosten per ton voor de verwerking bij SNB daalde met 6% ten opzichte van de begroting evenwel name de kosten per ton voor de verwerking extern met 34% ten opzichte van de begroting zoals uit de hiernaast staande grafiek blijkt. De oorzaak van deze stijgingen en dalingen zijn hieronder verder uitgewerkt.

KOSTENUITGESPLITSTREALISATIEVERSUSBEGROTING(=100%)

SNB KOSTENEFFICIENCY INDEX

4.6.2 Financieel resultaat 2017

UITSPLITSING RESULTAAT (X € 1.000)	VERWERKING BIJ SNB		VERWERKING ELDERS		TOTAAL	
	Werkelijk	Begroot	Werkelijk	Begroot	Werkelijk	Begroot
Omzet	28.770	28.400	3.715	2.592	32.485	30.992
Subsidies	2.453	1.543	-	-	2.453	1.543
Overige opbrengsten	172	137	-	-	172	137
Bedrijfsopbrengsten	31.395	30.080	3.715	2.592	35.110	32.672
Energie, hulp- en reststoffen	5.800	6.754	-	-	5.800	6.754
Transport en opslag	3.174	3.123	2.319	571	5.493	3.694
Slibverwerking elders	1.435	827	6.943	1.948	8.378	2.775
Personeel	4.663	4.471	-	-	4.663	4.471
Afschrijvingen	5.763	9.305	-	-	5.763	9.305
Onderhoud	3.112	2.800	-	-	3.112	2.800
Overige bedrijfskosten	3.367	2.800	1.818	73	5.185	2.873
Bedrijfskosten	27.314	30.080	11.080	2.592	38.394	32.672
Saldo opbrengsten en -kosten	4.081	-	(7.365)	-	(3.284)	-
Financiële baten en lasten	2	-	-	-	2	-
Vennootschapsbelasting	(136)	-	-	-	(136)	-
Resultaat na belastingen	3.947	-	(7.365)	-	(3.418)	-

De jaarrekening 2017 sluit met een negatief resultaat van € 3.418.000. Dit resultaat wordt sterk beïnvloed door de sterk hogere aanvoer van slib dan oorspronkelijk werd verwacht, derhalve is het resultaat uitgesplitst. Het resultaat op de slibverwerkingsactiviteiten bij SNB bedraagt € 3.947.000 positief. Het resultaat op de verwerking van slib elders, die heeft plaatsgevonden als gevolg van de hogere slibproductie ten opzichte van de verwachtingen die er waren bij het aangaan van de nieuwe slibverwerkingscontracten, bedraagt € 7.365.000 negatief.

Resultaat op slibverwerking bij SNB

De slibverwerkingsactiviteiten sluiten met een positief resultaat van € 3.947.000. In hoofdlijnen is dit resultaat in vergelijking met het begroot resultaat van € 0 het gevolg van:

(1) Toename in omzet (€ 370.000 positief)

De toename van de omzet houdt voor € 472.000 verband met meer aanlevering vanuit de overige klanten, inclusief een extra overeengekomen vergoeding voor extra aanvoer die niet door SNB zelf verwerkt kon worden. Hiertegenover staat € 102.000 aan minder omzet aandeelhouders als gevolg van een lagere verwerkingscapaciteit.

(2) Meer subsidie (€ 910.000 positief)

In de begroting 2017 is een voorzichtige aanname opgenomen van de te realiseren SDE-subsidie. Door de hoge beschikbaarheid en het rendement van de stoomturbine en de tegendrukturbine valt deze subsidie in 2017 aanzienlijk hoger uit dan geraamd.

(3) Meer overige opbrengsten (€ 35.000 positief)

De overige opbrengsten zijn hoger dan begroot doordat meer elektriciteit is geleverd aan het net dan vooraf werd verwacht.

(4) Minder kosten energie, hulpmiddelen en reststoffen (€ 954.000 positief)

In 2017 is voor € 127.000 meer aan energie ingekocht, doordat de tegendrukturbine nog niet geheel optimaal heeft kunnen draaien. Aan hulpmiddelen is € 200.000 minder uitgegeven door een lagere doorzet dan begroot en als gevolg van het beter functioneren van de AWZI. Daarnaast is € 881.000 minder uitgegeven aan reststoffen, eveneens deels als gevolg van de lagere doorzet en het beter functioneren van de AWZI, en deels door € 571.000 aan minder uitgave aan vliegass. De gewijzigde slibsamenstelling zorgde voor een lagere aanvoer in anorganisch materiaal in het slib.

(5) Meer transportkosten (€ 52.000 negatief)

De meerkosten ten opzichte van de begroting houden verband met meer aanvoer van slib vanuit de overige klanten. Hiertegenover staat een hogere omzet op de overige klanten.

(6) Toename in kosten slibverwerking elders (€ 608.000 negatief)

Op basis van eerdere prognoses en de marktsituatie is besloten in 2017 nieuwe slibcontracten af te sluiten met overige klanten. Hierdoor zou over 2017 16.000 ton teveel slib worden ontvangen. Uiteindelijk is dit uitgekomen op 24.204 ton. De hiermee gemoeide externe verwerkingskosten zijn opgenomen in het resultaat slibverwerkingsactiviteiten bij SNB. De meerkosten houden verband met een hogere slibaanvoer dan verwacht en minder beschikbare verwerkingscapaciteit voor circa € 462.000. Het restant is een gevolg van hogere externe verwerkingstarieven. Hiertegenover staan meer opbrengsten in de vorm van omzet (zie hieronder).

(7) hogere personeelskosten (€ 192.000 negatief)

De hogere personeelskosten houden voor € 87.000 verband met hogere sociale lasten en pensioenpremies. De stijging in deze lasten was bij het opmaken van de begroting 2017 niet bekend. Het restant aan meerkosten is grotendeels incidenteel in verband met de vorming van een noodzakelijke voorziening.

(8) Lagere afschrijvingen (€ 3.542.000 positief)

In 2017 is besloten de afschrijvingsperiode op de hoofdcomponenten van de gebouwen en installaties te evalueren. Op basis van deze evaluatie is besloten de bedrijfseconomische levensduur en daarmee de afschrijvingstermijn te verlengen tot en met 2026. Dit besluit is onder andere gebaseerd op een onderzoek naar de technische staat van de gebouwen en installaties, de marktomstandigheden en de bezettingsgraad van de SVI. Zou deze schattingswijziging niet hebben plaatsgevonden, dan hadden de afschrijvingen over 2017 € 9.299.000 bedragen.

(9) Toename in onderhoudskosten (€ 312.000 negatief)

Hogere onderhoudskosten doordat tijdens de renovatie van de verbrandingsovens reeds onderhoudswerkzaamheden zijn uitgevoerd die in 2018 gepland stonden, om zodoende meer verwerkingscapaciteit beschikbaar te hebben in 2018. Daarnaast zijn de hogere kosten deels toe te schrijven aan de lekkage van enkele stoomketels.

(10) Hogere overige bedrijfskosten (€ 567.000 negatief)

De verzekeringspremie en kantoorkosten vielen € 15.000 lager uit dan begroot. De analysekosten vielen € 45.000 hoger uit door extra analyses op de vliegias en het afvalwater, respectievelijk om de kwaliteit van de as te bepalen voor de afzet in de fosfaatindustrie, en om de werking van de AWZI beter te kunnen beoordelen. Daarnaast zijn extra kosten (€ 135.000) gemaakt voor onderzoek en advisering. Tot slot is er € 402.000 aan niet begrote BTW kosten die betrekking hebben op transport en externe verwerking. In 2017 is geconstateerd dat de afspraken met de Belastingdienst omtrent de toepassing van de BTW-vrijstelling niet correct zijn geïnterpreteerd, waardoor minder BTW teruggevorderd kon worden.

(11) Vennootschapsbelasting (€ 136.000 negatief)

Begrotingstechnisch is verondersteld dat er geen vennootschapsbelasting verschuldigd zou zijn. Dit omdat tijdens het opmaken van de begroting 2017 onduidelijk was wat de gevolgen zouden zijn van het vervallen van de vrijstelling op de vennootschapsbelasting voor overheidsbedrijven. De activiteiten die SNB verricht voor haar aandeelhouders zijn vrijgesteld. Alle overige activiteiten zijn belast, waarbij het fiscaal resultaat wordt bepaald door het hanteren van een 'kost-plus' methode overeenkomstig hierover gemaakte afspraken met de Belastingdienst.

Resultaat op slibverwerking bij derden

Zowel in 2016 als in 2017 heeft SNB aanzienlijk meer slib ontvangen dan aanvankelijk was opgegeven door de klanten/aandeelhouders. De meer-aanvoer is hoofdzakelijk een gevolg van het later opleveren van verschillende Energiefabrieken op de RWZI's. SNB heeft deze extra aanvoer slib voor haar klanten elders laten verwerken. De externe verwerking heeft ook nadelige gevolgen gehad op de verwerkingscapaciteit van SNB zelf door een gewijzigde slibsamenstelling ([zie pagina 25](#)). Omdat niet altijd tijdig verwerkingscapaciteit elders voorhanden was, is gedurende 2017 een deel van het slib tijdelijk extern opgeslagen. Tevens was de gewijzigde behandeling van de BTW over de externe verwerkingskosten van invloed op het geheel aan kosten, welke verantwoord zijn onder de overige bedrijfskosten. Dit alles leidt tot aanzienlijke meerkosten ten opzichte van de begroting van € 7.365.000.

Investerings

SNB heeft voor € 1.768.000 aan investeringen uitgevoerd, waarvan € 1.116.000 voor het renoveren van de laatste ovenwanden, € 186.000 voor afrondende werkzaamheden aan stoomturbine en tegendrukturbine, € 167.000 aan reserve-onderdelen en het restant in overige bedrijfsmiddelen. In verband met de uitstekende staat van een aantal installatie-onderdelen zijn in 2017 vervangingsinvesteringen uitgesteld ter grootte van circa € 1,4 miljoen.

4.6.3 Vermogenspositie

PRESTATIE INDICATOREN	EENHEID	2015	2016	2017	DOEL '17	DOEL '20
Solvabiliteit	EV/TV	46,6	93,6	92,4 ✓	>85,0	>85,0

✓ = doelstelling behaald / ✗ = doelstelling niet gehaald

De continuïteit van SNB is een belangrijk item om de afzet van het slib voor onze klanten te kunnen garanderen en ook voor de werkgelegenheid.

PER 31 DECEMBER	EENHEID	2013	2014	2015	2016	2017
Eigen vermogen	x € 1.000	33.459	51.948	42.847	74.816	58.562
Solvabiliteitsratio	EV/TV	36,4	60,2	46,6	93,6	92,4

4.7 Innovatieagenda

Via de innovatieagenda wil SNB de slibverwerking verder verduurzamen. Hiertoe neemt SNB samen met partners deel aan een aantal onderzoeksprojecten. Hieronder wordt kort ingegaan op de lopende projecten en de stand van zaken daarin.

Superkritische Vergassing

Superkritische vergassing (SKV) vindt plaats bij een druk van 350 bar en een temperatuur van 600 °C. Ten aanzien van de financiële haalbaarheid wordt geoordeeld dat SKV alleen interessant is, indien groen gas kan worden geproduceerd en er SDE-subsidie op dit gas kan worden verkregen. Kritisch hierbij is de omzetting van het in het gas aanwezige waterstofgas, om te komen tot de vereiste kwaliteit van het te produceren methaan. Op dit moment wordt gewerkt aan de voorbereiding van de bouw van een kleine proefinstallatie die op RWZI Dinther van waterschap Aa en Maas geplaatst gaat worden.

Daarnaast wordt door de projectgroep gezocht naar partijen die de verdere ontwikkeling en commercialisatie voor hun rekening kunnen nemen. In 2018 wordt naar verwachting de proefinstallatie in bedrijf genomen, waarmee de haalbaarheid van SKV nader onderzocht zal worden.

Terugwinnen metalen uit vliegas

In 2017 is uit onderzoek gebleken, dat de economische waarde van deze metalen in vliegas te gering is om deze vooralsnog rendabel terug te kunnen winnen. SNB beschouwt dit onderzoek als beëindigd.

Bioplastics

SNB is samen met waterschap Brabantse Delta, waterschap De Dommel, Wetterskip Fryslân, Veolia, KNN en STOWA partner in het project bioplastics, genaamd Phario. De eerste fase van het project is inmiddels afgerond, waarbij succesvol bioplastics zijn geproduceerd. Vanuit de projectgroep wordt gekeken naar diverse doorstartopties.

SNB ondersteunt de continuering van onderzoekswerk op dit gebied bij Wetsus. Parallel aan "Phario" zijn onder andere HVC en Paques gestart met een soortgelijk project om PHA te produceren uit de droogdampen van de slibdroging. Dit heeft ondertussen geresulteerd in de (voorgenomen) deelname van SNB, waterschap Brabantse Delta en Wetterskip Fryslân in dit project. Door deze combinatie bestaat ook de mogelijkheid om 2 verschillende extractiemethoden met elkaar te vergelijken.

Biodiesel

SNB wordt de leverancier van expertise en van het zuiveringsslib waaruit een nieuwe proefinstallatie in Rotterdam biobrandstof gaat produceren. In eerste aanleg gaat het om enkele duizenden tonnen slibkoek per jaar. Het project, dat de naam TO-SYN-FUEL heeft, wordt in het kader van het Europese subsidieprogramma Horizon 2020 uitgevoerd door diverse Europese bedrijven en kenniscentra. Het nieuwe procedé voor de productie is gebaseerd op de technologie Thermo Catalytic Reforming. De kleine proefinstallatie zal naar verwachting over twee jaar operationeel zijn en zal gedroogd zuiveringsslib via innovatieve technologie rechtstreeks omzetten in biobrandstof voor voertuigen. SNB onderzoekt op dit moment de mogelijkheden van het drogen van ontwaterd slib en het granuleren van het gedroogde slib dat als ingangsmateriaal voor deze test gaat dienen.

Verduurzaming slibtransport

In 2017 is onderzoek gedaan naar het verduurzamen van het slibtransport. In 2018 wil SNB geleidelijk in samenwerking met haar transporteurs overschakelen op "Hydrotreated Vegetable Oil" (HVO). Deze brandstofsoort (tweede generatie biodiesel) wordt geproduceerd uit afval en is volledig organisch van oorsprong, maar levert, rekening houdend met de productie, een reductie van 90% CO₂ ten opzichte van conventionele brandstoffen.

Zonnepanelen

SNB onderzoekt op dit moment de plaatsing van zonnepanelen op het achterterrein. Indien SDE-subsidie beschikbaar is, kan de investering van circa € 1,8 miljoen hieruit voor het overgrote deel worden gedekt. Gezien de vergunningtechnische complexiteit is een adviseur in de hand genomen.

4.8 Risicomanagement

SNB is door haar maatschappelijke functie en met haar ondernemende bedrijfsvoering blootgesteld aan strategische, operationele, financiële en compliance risico's. Risicomanagement is daarom een integraal onderdeel van onze bedrijfsvoering. Het nemen van risico's is inherent aan ondernemen. Door een bewuste afweging te maken tussen doelstellingen en de risico's die SNB bereid is te nemen, streeft SNB naar een bestendige en maatschappelijk verantwoorde bedrijfsvoering. Het risicomanagementsysteem van

SNB heeft tot doel significante risico's te identificeren, de realisatie van doelstellingen te bewaken en het naleven van relevante wet- en regelgeving te waarborgen. Het risicomanagement is geïntegreerd in de gehele bedrijfsvoering en de planning- en controlecyclus. Het nemen van risico's is essentieel voor een gezonde onderneming. De Directie is eindverantwoordelijk voor het bepalen van wat daarbij maximaal acceptabel is (de zogenoemde risicoacceptatie).

RISICOCATEGORIE	RISICOACCEPTATIE	TOELICHTING
Strategisch	Gematigd	SNB is bereid gematigde risico's te nemen bij het nastreven van haar ambities gezien haar maatschappelijke functie.
Operationeel	Zeer laag	SNB richt zich vooral op het behoud van de continuïteit van de slibverwerkings-activiteiten ongeacht de omstandigheden.
Financieel	Laag	Een solide financiële positie is uitgangspunt.
Compliance	Nul	SNB streeft ernaar te voldoen aan elke van toepassing zijnde wet- en regelgeving speciaal op het gebied van veiligheid en milieu.

Om de risico's te beoordelen en te vergelijken, wordt intern gebruik gemaakt van een risicomatrix. De belangrijkste risico's zijn:

Strategisch

In de komende jaren wordt een afname van de slibproductie verwacht door de ombouw van zuiveringen tot energie- en grondstoffenfabrieken, waardoor een onderbezetting van de SVI dreigt. Onderbezetting van de SVI leidt tot hogere verwerkingskosten voor de aandeelhouders. In de afgelopen jaren is dit risico sterk afgenomen door afsluiten van nieuwe slibverwerkingscontracten. Hierdoor is er op dit moment geen sprake van onderbezetting. Dit kan evenwel veranderen als het rendement van de Energiefabrieken op orde komt. Het maximaal risico is gecijferd op € 1,5 miljoen per jaar. De ontwikkelingen op dit gebied worden nauwgezet in het oog gehouden.

Terugwinnen van grondstoffen op de zuivering heeft (mogelijk) gevolgen voor de verduurzamingsstrategie van SNB ten aanzien van de slibeindverwerking. Terugwinnen van grondstoffen is een belangrijk onderdeel om te komen tot een verdere verduurzaming van de totale afvalwaterketen. In de keten zullen partijen afstemming moeten gaan zoeken om sub-optimalisaties in de keten te vermijden. SNB tracht deze afstemming met haar aandeelhouders te vinden. Dit is nodig om (toekomstige) besparingen veilig te stellen. Gebeurt dit niet dan kunnen besparing in een omvang van circa € 2 miljoen per jaar niet gerealiseerd worden.

Operationeel

SNB is in redelijke mate afhankelijk van derden voor de toevoer van grondstoffen, onderhoudsbedrijven en afvoer van reststoffen, om de continuïteit van het verwerkingsproces te garanderen. Beheersing van dit risico wordt gemitigeerd door een adequate regievoering, screening van externe contractpartijen en contractbeheer. Een deel van de reststoffen zet SNB af in Duitsland in de zogenaamde Versatzbau. Mogelijk komt aan die toepassing een einde omdat Nederland, als enige in de EU, dit niet meer ziet als een nuttige toepassing. Er loopt momenteel een procedure bij de Raad van State dienaangaande. De omvang van dit risico is op dit moment niet goed in te schatten omdat nog geen duidelijkheid bestaat over de kosten van eventuele alternatieve afzetmogelijkheden.

Het is mogelijk dat slibtoevoer in de komende jaren sterk kan fluctueren indien de Energiefabrieken niet stabiel genoeg kunnen functioneren. De Energiefabrieken zorgen voor een sterke afname in de slibproductie bij sommige klanten van SNB. Evenwel ontstaan mogelijk operationele problemen in verwerking dan wel opslag van slib, indien de Energiefabrieken tijdelijk in storing vallen. Dit vraagt om overleg met de klanten over op de wijze waarop in die situatie het meerdere aan slibproductie opgevangen kan worden. In 2018 gaat SNB hierover afspraken maken.

De omvang van dit risico is pas nader te duiden indien meer duidelijk bestaat over de stabiliteit van de procesvoering bij de Energiefabrieken.

Financieel

Wijzigingen en toepassing van fiscale wetgeving kunnen van redelijke invloed zijn op het resultaat van de slibeindverwerking. In het regeerakkoord wordt aangegeven dat per 2019 de vrijstelling voor de afvalstoffenbelasting vervalt voor de verwerking van zuiveringslib. Dit heeft geen invloed op het resultaat van de eindverwerking maar wel op de concurrentiepositie van SNB en op toekomstige ontwikkeling naar alternatieve verwerking waarbij slib niet meer verbrand wordt. Afhankelijk van de wijze waarop omgegaan wordt met de waterfractie in het ontwaterd slib lopen de meerkosten voor de klanten hierdoor op van € 2 tot € 15 per ton. SNB is hierover in nauw contact met de UvW.

Daarnaast neemt de complexiteit toe inzake de juiste toepassing van de afspraken met de Belastingdienst ten aanzien van de omzet- en vennootschapsbelasting. Om de risico's op dit gebied te beperken, zijn in 2017 de interne controlemaatregelen aangescherpt.

De beheersing van vreemde valuta-, liquiditeits-, rente- en kredietrisico wordt toegelicht op [pagina 75](#).

Compliance

Het niet voldoen aan toepasselijke wet- en regelgeving kan schadelijk zijn voor onze reputatie en negatieve financiële en operationele gevolgen hebben. Om dit te voorkomen heeft SNB een KAM-systeem dat gecertificeerd is op basis van ISO 9001, ISO 14001 en VCA**.

4.9 Vooruitblik op 2018

Een belangrijk aandachtspunt voor 2018 is, om gezamenlijk met de aandeelhouders de slibproductie en -aanvoer naar SNB beheersbaar te krijgen. Tevens zullen met de aandeelhouders afspraken gemaakt moeten worden over een calamiteitenregeling bij storingen in de Energiefabrieken.

Evenals in 2017 zal in 2018 de focus vooral liggen op het optimaliseren van de energiehuishouding van SNB. Dit betreft het verder optimaliseren van het gebruik van de turbine, verbonden aan het hogedrukstoomnetwerk en de tegendrukturbine. Verder wordt er gewerkt aan de voorbereidingen om een terrein met zonnepanelen te realiseren. Hiervoor zal in 2018 een investeringsvoorstel worden ingediend, als het mogelijk blijkt te zijn om hiervoor SDE-subsidie te ontvangen. Doel is om geheel energieneutraal te worden.

In 2018 wordt gewerkt aan een geleidelijke overstap van slibtransport op basis van reguliere diesel naar HVO. Deze brandstofsoort, op basis van afvalolie, moet een reductie van 90% CO₂ kunnen opleveren waarmee een belangrijke stap wordt gezet in duurzaam slibtransport.

De definitieve overstap van de SBR-techniek aangaande de AWZI dient gerealiseerd te worden in 2018, zodat een stabiele toekomstbestendige afvalwaterbehandeling ontstaat. Hiertoe zijn een aantal aanpassingen nodig aan de AWZI.

Daarnaast wordt er gewerkt aan het voorbereiden van de afzet van vliegias als grondstof voor de productie van fosforzuur in 2019. Verder gaat er in 2018 aandacht uit naar het realiseren van innovatieagenda van SNB. «

SNB ziet brood in zonne-energie

SNB onderzoekt de mogelijkheid om op het bedrijfsterrein op Moerdijk zonnepanelen te plaatsen. Voor deze vorm van opwekking van duurzame energie is een oppervlakte van 16.000 vierkante meter beschikbaar.

Het project vergt een investering van circa € 1,8 miljoen. Dat bedrag wordt grotendeels gedekt door overheidssubsidie. De opbrengst bedraagt naar schatting 2 miljoen kWh per jaar, dat komt overeen met het elektriciteitsverbruik van zo'n 850 huishoudens.

SNB heeft in de afgelopen jaren zoveel mogelijk energieoptimalisatie uit het slibverwerkingsproces doorgevoerd. Zo draait de installatie bijna volledig energieneutraal en leveren we zelfs elektriciteit terug naar het net. Doordat SNB ook nagenoeg alle reststoffen omzet in hoogwaardige grondstoffen en de emissies zo sterk mogelijk reduceert, zijn we een illustratief voorbeeld van de circulaire economie. Daar past bij dat we nu naar alternatieve energievormen kijken. Een installatie van zonnepanelen is relatief eenvoudig te realiseren. Met een terugverdientijd van circa acht tot negen jaar, is het uit financieel oogpunt eveneens een interessante optie. «

Aan de aandeelhouders van SNB

Gedurende het boekjaar 2017 heeft de Raad van Commissarissen zijn taak vervuld met inachtneming van toepasselijke wet- en regelgeving en de statuten van de vennootschap. Daarnaast heeft de Raad van Commissarissen gedurende het verslagjaar toezicht gehouden op het door de Directie gevoerde beleid en de Directie geadviseerd.

Verantwoordelijkheden

De statutaire directie (Directie) is verantwoordelijk voor het besturen van de vennootschap. De ondernemingsstrategie wordt opgesteld door de Directie en vastgesteld door de Algemene Vergadering (AV). De Directie is tevens belast met de uitvoering van de ondernemingsstrategie.

De Raad van Commissarissen (RvC) is belast met het toezicht op de uitvoering van de ondernemingsstrategie en op de algemene gang van zaken in de vennootschap en staat de Directie terzijde met advies. De RvC is verantwoordelijk voor de kwaliteit van zijn eigen functioneren en evalueert deze minimaal een keer per jaar. De RvC beoordeelt jaarlijks de prestaties van de Directie.

De RvC is samengesteld uit zeven leden waarbij de Voorzitter niet verbonden is aan een van de aandeelhouders. De overige leden van de Raad worden benoemd uit de bestuurlijke organen van de aandeelhouders. Iedere aandeelhouder heeft het recht één commissaris voor te dragen. De Directie wordt benoemd door de Algemene Vergadering op voordracht van de RvC.

Vergaderingen en andere activiteiten

De Raad van Commissarissen kwam in 2017 vijf keer bijeen. De Directie was bij deze vergaderingen aanwezig. Daarnaast heeft de Raad, zonder aanwezigheid van de Directie, zijn eigen functioneren en dat van de Directie geëvalueerd. Een vertegenwoordiger van de Raad heeft met de ondernemingsraad de algemene gang van zaken besproken. Naast de geplande vergaderingen had de Voorzitter van de Raad regelmatig contact met de Directie om de voortgang te bespreken en heeft de Voorzitter samen met de Directie gesprekken gevoerd met diverse marktpartijen. In 2017 is door de Raad van Commissarissen specifiek aandacht besteed aan de volgende zaken:

- » Een belangrijk aandachtspunt voor de Raad is de bezetting van de slibverbrandingsinstallatie (SVI) in de komende jaren. De bezetting lijkt veiliggesteld gezien de Europese aanbestedingen die SNB gegund heeft gekregen. Belangrijk aandachtspunt in 2017 was de extra slibaanvoer vanuit de aandeelhouders waardoor grote hoeveelheden slib extern verwerkt moest worden.
- » De Raad heeft zich in 2017 veelvuldig laten informeren over de voortgang van de lopende investerings- en innovatieprojecten. In het Directieverslag staat meer informatie over deze belangrijke strategische projecten.

- » De herevaluatie van de afschrijvingstermijn op de hoofdcomponenten van de gebouwen en installaties.
- » Daarnaast is aandacht uitgegaan naar de toepassing van de fiscale afspraken met de Belastingdienst over de juiste interpretatie van deze afspraken in relatie tot (wijzigingen) in de bedrijfsvoering van SNB.
- » Besluitvorming omtrent de inkoop van eigen aandelen van waterschap Rivierenland met ingang van 1 januari 2018.
- » Tot slot heeft de Raad met de Directie diverse gesprekken gevoerd over de slibstrategie van de aandeelhouders in relatie tot het ondernemingsplan.

Remuneratie

De leden van de RvC ontvangen geen vergoeding behoudens de Voorzitter. De beloning van de Directie wordt bepaald door de RvC. De beloningen en vergoedingen van de Directie en Voorzitter zijn op [pagina 85](#) nader beschreven.

Jaarverslag en bestemming resultaat

De Raad van Commissarissen biedt hierbij het jaarverslag aan, waarin de jaarrekening over het boekjaar 2017 en het directieverslag zijn opgenomen, zoals opgesteld door de directie en goedgekeurd door de Raad van Commissarissen op 18 mei 2018. De jaarrekening is gecontroleerd door Ernst & Young Accountants LLP. De goedkeurende controleverklaring van de accountant is opgenomen op [pagina 93](#) van dit jaarverslag.

De Raad van Commissarissen beveelt de Algemene Vergadering aan, overeenkomstig het bepaalde in de statuten, de jaarrekening vast te stellen en overeenkomstig het voorstel van de Directie het negatief resultaat van € 3.418.000 = te verrekenen met de aandeelhouders via een kapitaalstorting in de overige reserve alsmede een aanvullende kapitaalstorting te doen van € 1.082.000 ter aanvulling van de overige reserve.

De Raad van Commissarissen stelt verder voor aan de Algemene Vergadering de Directie decharge te verlenen over het gevoerde beheer en de Raad van Commissarissen decharge te verlenen voor het gehouden toezicht. «

Samenstelling Directie en Raad van Commissarissen

DHR. IR. M.M. LEFFERTS (1957)

Benoemd: 14 september 1994

Lid Nutriëntenplatform
Lid DWA
Lid VA

Door belet van de enige directeur is vanaf 11 december 2017 tijdelijk de directie gevoerd door de heer M.M. L'Annee de Betrancourt, de heer S.F. Bombeeck RA en de heer ir. J. van der Vlist overeenkomstig de statutaire bepalingen, dit totdat het belet wordt opgeheven.

De heer Nieuwenhuis is per 1 januari 2018 teruggetreden als commissaris.

De heer Hieltjes is per 31 januari 2018 teruggetreden als commissaris.

De heer Hieltjes is per 1 maart 2018 opgevolgd door de heer ir. H.P. Verroen.

Alleen de nevenfuncties voor zover deze relevant zijn voor de vervulling van de taak als commissaris zijn in bovenstaand overzicht vermeld.

De Raad van Commissarissen laat zich extern adviseren door de heer drs. L.A.M. Verweij.

De Raad van Commissarissen bestaat uit de volgende personen per balansdatum:

DHR. IR. J. VAN DER VLIST; PRESIDENT COMMISSARIS (1947)

Benoemd: 22 oktober 2012; 2e termijn eindigt 2020

Voorzitter Adviescommissie Water
Vicevoorzitter Commissie Milieueffectrapportage
Lid Raad van Toezicht stichting Natuur en Milieu

DHR. MR. H.B. HIELTJES (1965)

Benoemd: 25 november 2013; 1e termijn eindigt 2017

Lid dagelijks bestuur waterschap Brabantse Delta
Lid Raad van Commissarissen Brabant Water N.V.

DHR. IR. G.J.A. NIEUWENHUIS (1952)

Benoemd: 22 juni 2015; 1e termijn eindigt 2019

Lid dagelijks bestuur waterschap Rivierenland

DHR. R. VAN DER VEEN (1957)

Benoemd: 19 mei 2014; 1e termijn eindigt 2018

Lid dagelijks bestuur waterschap Vechtstromen
Eigenaar akkerbouwbedrijf Van der Veen-Timmer
Sectielid Akkerbouw Drenthe LTO Noord

DHR. IR. E.H.J.M. DE GROOT (1963)

Benoemd: 22 juni 2015; 1e termijn eindigt 2019

Lid dagelijks bestuur waterschap Aa en Maas
Lid algemeen bestuur Stichting Brabants Landschap
Lid raad van advies van IVN Brabant

DHR. ING. G. VAN KRALINGEN (1961)

Benoemd: 22 juni 2015; 1e termijn eindigt 2019

Lid dagelijks bestuur waterschap Scheldestromen
Bestuurslid van Maatschappij Nijverheid en Handel

MEVR. E.H.T. STRAVENS (1955)

Benoemd: 22 juni 2015; 1e termijn eindigt 2019

Lid dagelijks bestuur waterschap De Dommel

Jaarrekening

7.1	Balans voor bestemming resultaat	65
7.2	Winst- en verliesrekening	66
7.3	Kasstroomoverzicht	67
7.4	Algemene toelichting op de jaarrekening	69
7.5	Toelichting op de balans	76
7.6	Toelichting op de winst- en verliesrekening	83
7.7	Voorstel resultaatbestemming 2017	89
7.8	Gebeurtenissen na balansdatum	90
7.9	Ondertekening	91

7.1 Balans voor bestemming resultaat

(x € 1.000)	31 DECEMBER 2017	31 DECEMBER 2016*
Vaste activa		
Materiële vaste activa ^[1]	53.082	57.212
Financiële vaste activa ^[2]	413	413
	53.495	57.625
Vlottende activa		
Vorraden ^[3]	82	73
Vorderingen ^[4]	7.355	5.316
Liquide middelen ^[5]	2.461	16.955
	9.898	22.344
	63.393	79.969
Eigen vermogen		
Aandelenkapitaal ^[6]	4.538	4.538
Agio ^[7]	58.524	56.252
Overige reserve ^[7]	(1.082)	(30.005)
Onverdeeld resultaat ^[8]	(3.418)	44.031
	58.562	74.816
Voorzieningen ^[9]	264	249
Langlopende schulden ^[10]	4.567	4.904
	63.393	79.969

* De vergelijkende cijfers over 2016 zijn aangepast. Zie [pagina 69](#) (foutherstel) voor een toelichting.

7.2 Winst- en verliesrekening

(x € 1.000)	WERKELIJK 2017	BEGROTING 2017	WERKELIJK 2016*
Bedrijfsopbrengsten			
Netto-omzet	32.485	30.992	30.766
Subsidies duurzame energie	2.453	1.543	2.042
Overige opbrengsten	172	137	100
	35.110	32.672	32.908
Bedrijfskosten			
Energie, hulpmiddelen en reststoffen ^[11]	5.800	6.754	6.609
Transport en opslag ^[12]	5.493	3.694	4.166
Slibverwerking elders	8.378	2.775	2.103
Personeel ^[13]	4.663	4.471	4.482
Afschrijvingen ^[14]	5.763	9.305	8.606
Onderhoud ^[15]	3.112	2.800	2.943
Overige bedrijfskosten ^[17]	5.185	2.873	4.166
	38.394	32.672	33.075
Saldo bedrijfsopbrengsten en -kosten	(3.284)	-	(167)
Financiële baten en lasten ^[17]	2	-	44.294
Resultaat voor belastingen	(3.282)	-	44.127
Vennootschapsbelasting ^[18]	(136)	-	(96)
Resultaat na belastingen	(3.418)	-	44.031

* De vergelijkende cijfers over 2016 zijn aangepast. Zie [pagina 69](#) (foutherstel) voor een toelichting.

7.3 Kasstroomoverzicht

(x € 1.000)	2017	2016*
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Saldo bedrijfsopbrengsten en -kosten	(3.284)	(167)
Aanpassingen voor:		
Afschrijvingen en boekverlies desinvesteringen	5.761	8.606
Vennootschapsbelasting	(136)	(96)
Mutatie voorzieningen	15	44
	5.640	8.554
Veranderingen in werkkapitaal:		
Vorraden	(9)	(8)
Vorderingen excl. vordering agiostortingen	(2.039)	2.827
Kortlopende schulden excl. investeringscrediteuren	(337)	1.197
	(2.385)	4.016
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	(29)	12.403
Rentebaten liquide middelen	2	15
Premies PCDS-deel Switch Transaction	-	2.273
Premies RAA-deel Switch Transaction	-	(372)
Beheerkosten Switch Transaction	-	46
	2	1.962
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	(27)	14.365

7.3 Kasstroomoverzicht (vervolg)

Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings	(1.655)	(3.814)
Desinvesterings	24	25
Kasstromen i.h.k.v. Switch Transaction	-	11.199
Mutaties garantierekening	-	(193)
Vrijval geblokkeerde liquide middelen	-	111
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	(1.631)	7.328
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Uitkering ten laste van overige reserve	(12.836)	-
Uitkering ten laste van de agioreserve	-	(12.062)
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	(12.836)	(12.062)
Mutatie geldmiddelen	(14.494)	9.631
Saldo 01.01 vrij beschikbare liquide middelen	16.955	7.324
Saldo 31.12 vrij beschikbare liquide middelen	2.461	16.955
Mutatie geldmiddelen	(14.494)	9.631

* De vergelijkende cijfers over 2016 zijn aangepast. Zie [pagina 69](#) (foutherstel) voor een toelichting.

7.4 Algemene toelichting op de jaarrekening

Vennootschap

N.V. Slibverwerking Noord-Brabant (SNB) is een naamloze vennootschap waarbij de aandelen op naam zijn uitgegeven. SNB heeft haar statutaire zetel in Moerdijk en is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 20074237.

Fouterstel

In 2017 heeft de vennootschap geconstateerd dat de afspraken met de Belastingdienst omtrent de toepassing van de BTW-vrijstelling van artikel 11 lid 1 u Wet op de Omzetbelasting niet correct zijn geïnterpreteerd. Dit heeft in 2017 geleid tot een naheffing inclusief verzuimboete en wettelijke rente over de jaren 2012 tot en met 2016 van € 797.000 ten aanzien van de BTW over de transportkosten van de aandeelhouders en tot een naheffing over de jaren 2013 tot en met 2016 van € 285.000 inzake de kosten op de verwerking elders. Deze omissie is overeenkomstig RJ 150 rechtstreeks verwerkt in het eigen vermogen in 2016.

INVLOED STELSELWIJZIGING OP BEGINVERMOGEN 2016

(x € 1.000)

Eigen vermogen per 31.12.2015 volgens jaarrekening 2015	43.499
Effect fouterstel voorgaande jaren inzake transport aandeelhouders	(616)
Effect fouterstel voorgaande jaren inzake verwerking elders	(36)
Eigen vermogen na verwerking fout per 1 januari 2016	42.847

INVLOED STELSELWIJZIGING OP HET RESULTAAT 2016

(x € 1.000)

Resultaat over 2016 volgens de jaarrekening 2016	44.461
Effect fouterstel in 2016 over transport aandeelhouders	(181)
Effect fouterstel in 2016 over verwerking elders	(249)
Resultaat 2016 na verwerking fout	44.031

TOTALE INVLOED FOUTHERSTEL

(x € 1.000)

• Invloed op het beginvermogen 2016	(652)
• Invloed op het beginvermogen 2016	(430)
Invloed fouterstel op 2016	(1.082)

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

Algemeen

De vennootschap heeft de jaarrekening opgesteld met inachtneming van de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 Burgerlijk Wetboek. Het boekjaar loopt van 1 januari tot en met 31 december. De jaarrekening is opgemaakt op 18 mei 2018.

Pensioen

De vennootschap is aangesloten bij het bedrijfspensioenfonds ABP. De aan de pensioenuitvoerder te betalen premie wordt als last in de winst-en-verliesrekening verantwoord. Te betalen premie dan wel de vooruitbetaalde premie per jaareinde wordt als overlopend passief respectievelijk overlopend actief verantwoord. Voor verplichtingen naast de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie wordt een voorziening opgenomen, indien per balansdatum sprake is van een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting aan de pensioenuitvoerder en/of werknemer, het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen noodzakelijk is, en er een betrouwbare schatting kan worden gemaakt van de omvang van de verplichting. De voorziening voor additionele verplichtingen aan de pensioenuitvoerder en/of werknemer wordt gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorziening wordt opgenomen tegen contante waarde.

De door het ABP verzorgde pensioenregeling is een toegezegde bijdrageregeling. Op het niveau van het pensioenfonds, en niet per aangesloten bedrijf of werknemer, wordt beoordeeld of er sprake is van voldoende dekking. ABP heeft een herstelplan ingesteld omdat de huidige dekkingsgraad 104,4% per 31 december 2017 onder de vereiste dekkingsgraad ligt. Dit plan voorziet in het niet-indexeringen van de pensioenen en een herstelopslag op de premie ouderdoms- en nabestaandenpensioen.

Verbonden partijen

De vennootschap levert diensten aan haar aandeelhouders. De hiermee gemoeide omzet bedraagt € 22,5 miljoen in 2017. Daarnaast verleent de vennootschap haar diensten ook aan de Combinatie SNB en Heeren VOF. De omzet over 2017 uit deze diensten bedraagt circa € 2,2 miljoen.

Transacties in vreemde valuta

Transacties in vreemde valuta worden omgerekend in euro's tegen de wisselkoers op de datum waarop deze transacties plaatsvinden. In vreemde valuta luidende monetaire activa en verplichtingen op de balansdatum worden omgerekend in euro's tegen de wisselkoers op de balansdatum. Valutakoersverschillen die optreden bij de omrekening worden in het resultaat opgenomen.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. Ter bepaling van de afschrijvingslasten wordt gebruikgemaakt van de componentenbenadering. Alle hoofdcomponenten van de gebouwen en installaties worden tot en met 2026 afgeschreven, aangezien de economische gebruiksduur van het gehele complex gesteld is op 29 jaar na ingebruikname (1997). Uitgaven in het kader van groot onderhoud worden geactiveerd en afzonderlijk afgeschreven binnen een periode die varieert tussen 3 en 10 jaar.

Op terreinen wordt niet afgeschreven. De afschrijvingstermijn voor de overige materiële vaste activa varieert van 5 tot 29 jaar, wederom afhankelijk van de gebruiksduur van het actief.

Financiële vaste activa

Ten behoeve van het transport en de verwerking van het zuiveringslib afkomstig van een klant, heeft de vennootschap per 1 januari 2012 samen met een transportbedrijf een vennootschap onder firma opgericht onder de handelsnaam Combinatie SNB en Heeren VOF. Aangezien de vennootschap in deze VOF geen doorslaggevende zeggenschap heeft, wordt de VOF niet geconsolideerd. De deelneming wordt op nettovermogenswaarde gewaardeerd.

De overige financiële vaste activa worden opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs.

Vorraden

De voorraad hulpstoffen is gewaardeerd tegen kostprijs, vervaardigingsprijs of lagere marktwaarde.

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs minus de benodigde voorziening voor oninbaarheid.

Liquide middelen

Onder liquide middelen wordt verstaan kasmiddelen en de tegoeden op bankrekeningen. Deposito's worden onder liquide middelen opgenomen indien zij ter onmiddellijke beschikking staan. Liquide middelen die (naar verwachting) langer dan twaalf maanden niet ter beschikking staan van de vennootschap, worden als financiële vaste activa gerubriceerd.

Agio

De aandeelhouders hebben bijstortingen gedaan op hun aandelen ter financiering van de materiële vaste activa van de vennootschap. Indien wettelijk toegestaan, vindt jaarlijks een uitkering aan de

aandeelhouders plaats uit de agioreserve. De jaarlijkse omvang van deze uitkering is zodanig dat in 2026, als de hoofdcomponenten van de gebouwen en installatie volledig zijn afgeschreven, de agioreserve op nul staat.

Vorzieningen

Vorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

Ten behoeve van de jubileumverplichtingen aan de werknemers van de vennootschap is een voorziening gevormd. Deze voorziening is gebaseerd op de huidige jubileumregeling in de arbeidsvoorwaardenregeling in combinatie met de best mogelijke schatting op gebied van verwachte salarisontwikkelingen en de blijfkans. Hierbij is geen gebruik gemaakt van actuariële berekeningen. De voorziening is gevormd met een horizon van 9 jaar, daar de Directie geen betrouwbare inschatting kan maken na deze periode. De voorziening is opgenomen tegen contante waarde.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden worden na de eerste waardering gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Latente belastingen

Voor alle belastbare tijdelijke verschillen tussen de commerciële en fiscale balanswaardering, wordt een latente belastingverplichting opgenomen. Voor alle verrekenbare tijdelijke verschillen tussen de commerciële en fiscale balanswaardering en voor beschikbare voorwaartse verliescompensatie wordt een latente belastingvordering opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er fiscale winst beschikbaar zal zijn voor verrekening. De latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden opgenomen onder de financiële vaste activa respectievelijk voorzieningen.

De waardering van latente belastingverplichtingen en -vorderingen wordt gebaseerd op de fiscale gevolgen van de vennootschap per balansdatum, voorgenomen wijze van realisatie of afwikkeling van activa, voorzieningen, schulden of overlopende passiva. Hierbij wordt uitgegaan van het geldende belastingtarief. De latente belastingverplichtingen en vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop deze betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar worden in acht genomen, indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Netto-omzet

Onder netto-omzet wordt verstaan de opbrengst van de in het verslagjaar ontvangen zuiveringsslib exclusief de over de omzet geheven omzetbelastingen, voor zover van toepassing. Inzake de omzetbelasting vallen de activiteiten die de vennootschap verricht voor haar aandeelhouders onder BTW-vrijstelling van artikel 11 lid 1 u Wet op de Omzetbelasting. Over de overige activiteiten is de vennootschap omzetbelasting verschuldigd.

Subsidies

Exploitatiesubsidies worden als baten verantwoord in de winst- en verliesrekening in het jaar waarin de gesubsidieerde activiteiten zijn uitgevoerd.

Belastingen

De vennootschapsbelasting wordt berekend op basis van het verantwoorde resultaat uitgaande van het geldende belastingtarief, rekening houdend met fiscaal vrijgestelde posten en geheel of gedeeltelijk niet-aftrekbare kosten. De activiteiten die de vennootschap verricht voor haar aandeelhouders zijn vrijgesteld op basis van de samenwerkingsvrijstelling in de zin van artikel 8f lid 1 sub c Wet op de vennootschapsbelasting. Alle overige activiteiten zijn belast, waarbij het fiscaal resultaat wordt bepaald door het hanteren van een 'kost-plus' methode overeenkomstig hierover gemaakte afspraken met de Belastingdienst.

Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen.

Beheersing van financiële risico's

Algemene aspecten van de beheersing van de financiële risico's verbonden aan de normale bedrijfsvoering van de vennootschap worden hieronder beschreven.

Vreemde valutarisico

De financiële resultaten, transacties en kasstromen worden vrijwel geheel gerealiseerd in de eurozone, waardoor deze vrijwel niet onderhevig zijn aan het risico van fluctuaties in wisselkoersen.

Liquiditeits- en renterisico

Het overgrote deel van de activiteiten van de vennootschap wordt gefinancierd door de aandeelhouders. Deze financiering vindt plaats door middel van de agioreserve, waarover de aandeelhouders geen rendement eisen. Het renterisico blijft daarmee beperkt tot het eventueel aanspreken van bankkrediet bij een tijdelijk tekort aan liquide middelen. Specifieke beheersmaatregelen zijn derhalve niet getroffen.

Kredietrisico

Kredietrisico op vorderingen

Ten aanzien van verwerkingsactiviteiten heeft de vennootschap vorderingen op een zeer beperkt aantal debiteuren, waarvan een deel tevens bestaat uit de aandeelhouders. Er is dus geen sprake van een bijzondere concentratie van kredietrisico dienaangaande.

Kredietrisico op leasdepots

Het kredietrisico op de leasdepots wordt als aanvaardbaar aangemerkt. Het leasdepot in het kader van de sale-and-lease-back-transactie is in 2017 opgeheven in verband met de beëindiging van deze transactie. In het kader van de cross-border-lease-transactie heeft een van de bankinstellingen contractueel onderpand moeten stellen in de vorm van gegarandeerde obligaties bij de Amerikaanse staat ter grootte van \$ 43,5 miljoen.

7.5 Toelichting op de balans

^[1] MATERIËLE VASTE ACTIVA

(x € 1.000)	TERREINEN GEBOUWEN	MACHINES INSTALLATIE	OVERIGE	ACTIVA IN UITVOERING	TOTAAL
Boekwaarde 31 december 2016					
Aanschafwaarde	36.176	118.076	6.267	983	161.502
Cumulatieve afschrijvingen	(24.320)	(75.147)	(4.823)	-	(104.290)
Boekwaarde	11.856	42.929	1.444	983	57.212
Mutaties in 2017					
Investeringen	-	1.356	299	-	1.655
Herrubricering	-	983	-	(983)	-
Desinvesteringen (aanschafwaarde)	-	(12)	(255)	-	(267)
Desinvesteringen (cum. afschr.)	-	12	231	-	243
Afschrijvingen	(892)	(4.687)	(182)	-	(5.761)
	(892)	(2.348)	93	(983)	(4.130)
Boekwaarde 31 december 2017					
Aanschafwaarde	36.176	120.403	6.311	-	162.890
Cumulatieve afschrijvingen	(25.212)	(79.822)	(4.774)	-	(109.808)
Boekwaarde	10.964	40.581	1.537	-	53.082

In 1995 is de vennootschap met betrekking tot de gebouwen en installaties een sale-and-lease-back-transactie aangegaan, die in 1997 is ingegaan, met een looptijd van ten minste twintig jaar. De vennootschap heeft door de vestiging van een opstalrecht de gebouwen en installaties exclusief terreinen juridisch geleverd aan de lessor. In 2011 heeft de oorspronkelijke lessor de lease overgedragen aan enkele aandeelhouders van de vennootschap. In verband met deze lease heeft de vennootschap met deze aandeelhouders een fiscale eenheid gevormd voor de omzetbelasting. In november 2017 heeft de vennootschap gebruik gemaakt van de contractuele terugkoopregeling. Dit betekent dat de lessor afstand heeft gedaan van het opstalrecht op de gebouwen en installaties, de transactie is beëindigd en de fiscale eenheid is opgeheven.

Daarnaast is de vennootschap in 1999 een cross-border-lease- (CBL-) transactie aangegaan. De terreinen, gebouwen en installaties zijn verhuurd aan een Amerikaanse investeerder voor een periode van 75 jaar. De investeerder heeft dezelfde activa terugverhuurd aan de vennootschap voor een periode van circa 22 jaar. De vennootschap heeft aan het einde van de termijn van de terughuur de optie om de verhuur af te kopen of om een servicecontract aan te gaan. De voorwaarden en condities van genoemde opties zijn reeds nu vastgelegd en beschreven. In verband met de verplichtingen onder de CBL-transactie is er een recht van hypotheek gevestigd op de terreinen.

Het juridisch en economisch eigendom van alle materiële vaste activa is door de vennootschap behouden. Deze zijn derhalve geactiveerd en worden gewaardeerd overeenkomstig de beschreven grondslagen voor de materiële vaste activa.

De actuele waarde van de materiële vaste activa bedraagt € 93,4 miljoen per 31 december 2016. De vennootschap laat om de drie jaar deze waarde bepalen.

^[2] FINANCIËLE VASTE ACTIVA

(x € 1.000)	DEELNEMING	GARANTIE- REKENING	TOTAAL
Waarde 31 december 2016	-	413	413
Mutaties	-	-	-
Rente	-	-	-
Waarde 31 december 2017	-	413	413

De nettovermogenswaarde van de deelneming in Combinatie SNB en Heeren VOF bedraagt evenals eind 2016 per 31 december 2017 € 0 en is derhalve niet opgenomen in bovenstaand overzicht.

De NWB heeft bankgaranties verstrekt in verband met export van afval en slib met een waarde van € 413.000. Ten behoeve hiervan

heeft SNB een deel van haar liquide middelen als zekerheid verpand aan de NWB (garantierekening). De actuele waarde van de garantierekening is gelijk aan de boekwaarde. De looptijd van deze bankgaranties zijn verbonden aan bedrijfsactiviteiten, waaronder vergunningen, gegeven de voortzetting van de activiteiten wordt verwacht dat deze langlopend van aard zijn.

De fiscale waarde van de gebouwen en installaties is hoger dan de commerciële waarde waardoor er in beginsel een latente belastingvordering ontstaat. Omdat de gebouwen en installaties langdurig worden gebruikt in de onderneming en niet worden uitgeponed, tendeert deze vordering naar nihil. Derhalve is er geen latente belastingvordering opgenomen.

^[3] VOORRADEN

(x € 1.000)	31.12.2017	31.12.2016
Voorraad hulpmiddelen	82	73
	82	73

^[4] VORDERINGEN

(x € 1.000)	31.12.2017	31.12.2016
Debiteuren	2.435	1.157
Vorderingen op aandeelhouders	3.791	2.861
Belastingen en premies sociale verzekeringen	59	76
Vooruitbetaalde bedragen	512	377
Nog te ontvangen bedragen	558	845
	7.355	5.316

Onder de post debiteuren is een voorziening voor oninbaarheid opgenomen van € 25.000. Alle vorderingen hebben een looptijd van korter dan een jaar. Gezien het kortlopend karakter wijkt de actuele waarde van de vorderingen niet in belangrijke mate af van bovenstaande boekwaarden.

^[5] LIQUIDE MIDDELEN

(x € 1.000)	31.12.2017	31.12.2016
Kas	1	1
Banken	2.460	16.954
	2.461	16.955

Alle liquide middelen staan per 31 december 2017 ter vrije beschikking aan de vennootschap. De vennootschap beschikt per 31 december 2017 over een bankkredietfaciliteit van € 1.000.000.

[6] GEPLAATST EN GESTORT AANDELENKAPITAAL

Het geplaatste aandelenkapitaal is volledig volgestort en bedraagt € 4.538.000, bestaande uit 4.538.000 aandelen met een nominale waarde van € 1. Alle aandelen zijn op naam uitgegeven. De aandelen zijn als volgt verdeeld:

	31.12.2017	31.12.2016
Waterschap Aa en Maas	28,80%	28,80%
Waterschap De Dommel	25,90%	25,90%
Waterschap Brabantse Delta	22,10%	22,10%
Waterschap Vechtstromen	13,30%	13,30%
Waterschap Scheldestromen	7,80%	7,80%
Waterschap Rivierenland	2,10%	2,10%
	100,00%	100,00%

Waterschap Vechtstromen en Waterschap Scheldestromen zijn door de overige aandeelhouders gevrijwaard van positieve, dan wel negatieve gevolgen van alle financiële en fiscale transacties die de vennootschap voor 1 januari 2009 is aangegaan.

Op 1 januari 2018 heeft de vennootschap de aandelen van Waterschap Rivierenland ingekocht. Deze eigen aandelen worden voorlopig gehouden door de vennootschap. Er is geen stemrecht verbonden aan de eigen aandelen die worden gehouden door de vennootschap en deze aandelen tellen niet mee in het quorumvereiste. Zie paragraaf 7.8 gebeurtenissen na balansdatum.

[7] RESERVES

(x € 1.000)	AGIO	OVERIGE RESERVE
Stand per 31 december 2016	56.252	(30.005)
Toevoeging resultaat 2016	-	44.031
Mutatie tussen overige reserve naar agio	2.272	(2.272)
Uitkering Switch Transaction	-	(12.654)
Uitkering overig	-	(182)
Stand per 31 december 2017	58.524	(1.082)

Overeenkomstig het directievoorstel heeft de Algemene Vergadering besloten het gehele positieve resultaat over 2016 toe te voegen aan de overige reserve.

Tevens heeft de Algemene vergadering in 2017 besloten een deel van de overige reserve over te hevelen naar de agioreserve voor een bedrag van € 2.272.000. Naast het voorgaande besluit is tevens

besloten een uitkering aan een aantal aandeelhouders te verstrekken van € 12.654.000 zijnde het behaalde nettoresultaat op de Switch Transaction die in 2016 is afgesloten. Tot slot is aan alle aandeelhouders nog een uitkering gedaan van in totaal € 182.000.

^{18]} ONVERDEELD RESULTAAT

Het onverdeeld resultaat over 2017 bedraagt € 3.418.000 negatief. De Directie stelt, onder goedkeuring van de Raad van Commissarissen, aan de Algemene Vergadering voor dit resultaat te verrekenen met de aandeelhouders via een kapitaalstorting in de overige reserve.

^{19]} VOORZIENINGEN

(x € 1.000)	31.12.2016	BIJ	AF	31.12.2017
Jubileumvoorziening	249	-	63	186
Overige voorzieningen	-	103	25	78
	249	103	88	264

De jubileumvoorziening is langlopend van aard. De overige voorzieningen zijn kortlopend van aard.

^{10]} KORTLOPENDE SCHULDEN

(x € 1.000)	31.12.2017	31.12.2016
Crediteuren	1.666	1.998
Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.554	1.216
Vakantiegeld- en vakantiedagenverplichting	441	445
Vooruit ontvangen bedragen	89	-
Nog te betalen bedragen	817	1.245
	4.567	4.904

Alle kortlopende schulden hebben een looptijd van korter dan een jaar. Gezien het kortlopend karakter wijkt de actuele waarde van deze schulden niet in belangrijke mate af van de boekwaarden.

Niet uit balans blijvende verplichtingen

Cross-border-lease-transactie 1999

Met betrekking tot de in 1999 afgesloten cross-border-leasetransactie (CBL-transactie) bestaan contractuele onvoorwaardelijke en voorwaardelijke verplichtingen. De totale contante waarde van de onvoorwaardelijke verplichtingen bedraagt circa \$ 180,7 miljoen. Deze worden volledig gecompenseerd door rechten van dezelfde omvang. Hiervan vervalt \$ 10 miljoen binnen één jaar, \$ 44,0 miljoen tussen één en vijf jaar en het restant \$ 126,7 miljoen na vijf jaar.

De voorwaardelijke verplichtingen bedragen circa \$ 24,4 miljoen. Deze voorwaardelijke verplichtingen doen zich alleen voor indien de CBL-transactie voortijdig wordt beëindigd. Dit doet zich voor in uitzonderlijke situaties.

Van de aandeelhouders hebben Waterschap Aa en Maas, Waterschap De Dommel en Waterschap Brabantse Delta zich voor de financiële verplichtingen garant gesteld. Daarnaast is door een bankinstelling aanvullende zekerheid verstrekt in de vorm van een Letter of Credit.

Operationele leaseverplichtingen

Enkele bedrijfsmiddelen zijn geleast op basis van full operational lease. Per 31 december 2017 bedragen de totale leaseverplichtingen voor deze bedrijfsmiddelen € 10.000. Deze verplichting vervalt in het geheel binnen één jaar.

Inkoop eigen aandelen

De Algemene Vergadering heeft in december 2017 besloten dat Waterschap Rivierenland uittreedt als aandeelhouder middels de beëindiging van de onderlinge samenwerkingsovereenkomst en de inkoop van aandelen door de vennootschap per 1 januari 2018. Per 31 december 2017 heeft de vennootschap derhalve een verplichting tot terugkoop van eigen aandelen ter grootte van € 1,3 miljoen.

Niet in de balans opgenomen activa

Kunstwerken

De kunstwerken van de vennootschap zijn niet verwerkt in de balans, aangezien het niet waarschijnlijk is dat uit deze activa in de toekomst economische voordelen voortvloeien die een relatie hebben met de bedrijfsvoering. De verzekerde waarde bedraagt € 278.500.

SDE+-subsidie

SNB heeft in 2014 en 2015 een subsidiebeschikking ontvangen in het kader van de regeling Stimulering Duurzame Energieproductie (SDE+). Deze exploitatiesubsidies zijn verkregen voor het nuttig hergebruik van warmte. De subsidies zijn toegekend voor een periode van twaalf jaar met een maximale omvang van respectievelijk € 25,6 miljoen en € 3,4 miljoen over de gehele looptijd. In totaal dus € 29 miljoen. De uiteindelijke subsidie-omvang is afhankelijk van de gerealiseerde subsidiabele warmteproductie en energiemarktprijzen. Ultimo 2017 resteert nog een maximale aanspraak van € 24,2 miljoen.

7.6 Toelichting op de winst- en verliesrekening

[11] ENERGIE, HULPMIDDELEN EN RESTSTOFFEN

(x € 1.000)	WERKELIJK 2017	BEGROTING 2017	WERKELIJK 2016
Gas, water en elektriciteit	552	425	590
Hulpmiddelen	1.629	1.828	1.634
Reststoffen	3.619	4.501	4.385
	5.800	6.754	6.609

[12] TRANSPORT EN OPSLAG

(x € 1.000)	WERKELIJK 2017	BEGROTING 2017	WERKELIJK 2016
Transport	3.949	3.394	3.221
Opslag	1.544	300	945
	5.493	3.694	4.166

[13] PERSONEEL

(x € 1.000)	WERKELIJK 2017	BEGROTING 2017	WERKELIJK 2016
Lonen en salarissen	3.037	3.034	2.999
Sociale lasten	396	364	372
Pensioenlasten	437	382	373
Overige personeelskosten	698	601	640
Personeel in loondienst	4.568	4.381	4.384
Personeel niet in loondienst	95	90	98
	4.663	4.471	4.482

De vennootschap beschikt over een eigen arbeidsvoorwaardenregeling om zodoende de juiste aansluiting te houden met de arbeidsmarkt in de nabije omgeving waaronder alle medewerkers vallen. Periodiek worden de arbeidsvoorwaarden via een benchmark, uitgevoerd door de AWWN, getoetst en indien nodig bijgesteld. Met de ondernemingsraad worden afspraken gemaakt over wijzigingen van de voorwaarden. De lonen en salarissen voor alle medewerkers stegen in 2017 met 1,50%.

De vennootschap valt niet onder de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

Desalniettemin is besloten inzicht te geven in de bezoldiging van de directie en commissarissen. De heer Lefferts heeft een fulltime dienstverband voor onbepaalde tijd. Zijn beloning verhoudt zich 2,2:1 ten opzichte van de gemiddelde beloning van de overige medewerkers van SNB. Er zijn geen leningen en/of garanties verstrekt aan de directeur.

De heer van der Vlist is benoemd voor een periode van vier jaar ingaande november 2012 en is in 2016 herbenoemd voor een tweede termijn van vier jaar. De overige commissarissen ontvangen geen bezoldiging.

(€)			BELASTBARE ONKOSTEN VERGOEDINGEN	BELONING BETAALBAAR OP TERMIJN	TOTAAL
PERSOON	FUNCTIE	BELONING			
Dhr. M.M. Lefferts	Directeur	144.862	10.848	17.803	173.513
Dhr. J. van der Vlist	President-commissaris	12.000	-	-	12.000

De personeelsformatie ziet er als volgt uit:

(fte)	WERKELIJK 2017	BEGROTING 2017	WERKELIJK 2016
Management en ondersteuning	7,6	8,0	8,1
Technische Dienst	13,9	14,0	14,2
Procesvoering	25,8	25,8	25,8
	47,3	47,8	48,1

[14] AFSCHRIJVINGEN

(x € 1.000)	WERKELIJK 2017	BEGROTING 2017	WERKELIJK 2016
Afschrijvingen op bedrijfsgebouwen en -terreinen	892	1.590	1.490
Afschrijvingen op installatie en machines	4.687	7.415	6.867
Afschrijvingen op overige bedrijfsmiddelen	182	300	274
Resultaat op desinvesteringen	2	-	(25)
	5.763	9.305	8.606

In 2017 is besloten de afschrijvingsperiode op de hoofdcomponenten van de gebouwen en installaties te evalueren. Op basis van deze evaluatie is besloten de bedrijfseconomische levensduur en daarmee de afschrijvingstermijn te verlengen tot en met 2026. Dit besluit is onder andere gebaseerd op een onderzoek naar de technische staat van de gebouwen en installaties, de marktomstandigheden en de bezettingsgraad van de SVI. Zou deze schattingswijziging niet hebben plaatsgevonden, dan hadden de afschrijvingen over 2017 € 9.299.000 bedragen.

[15] ONDERHOUD

(x € 1.000)	WERKELIJK 2017	BEGROTING 2017	WERKELIJK 2016
Onderhoudscontracten	278	500	314
Onderhoudschemicaliën	361	330	319
Onderhoud derden aan installatie	1.196	1.000	966
Verbruik reserveonderdelen	584	700	843
Onderhoud gebouwen en terreinen	285	150	181
Automatisering	211	220	178
Overig	197	120	142
	3.112	2.800	2.943

[16] OVERIGE BEDRIJFSKOSTEN

(x € 1.000)	WERKELIJK 2017	BEGROTING 2017	WERKELIJK 2016
Kantoorkosten	267	270	280
Verzekeringen	558	570	552
Niet terugvorderbare omzetbelasting	3.630	1.483	2.651
Analysekosten	295	250	288
Advieskosten	435	300	395
	5.185	2.873	4.166

[17] FINANCIËLE BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)	WERKELIJK 2017	BEGROTING 2017	WERKELIJK 2016
Rentebaten liquide middelen	2	-	15
Premies PCDS-deel Switch Transaction	-	-	2.273
Premies RAA-deel Switch Transaction	-	-	(372)
Beheerkosten Switch Transaction	-	-	46
Rentebaten en -lasten Switch Transaction	-	-	24
Waarde mutatie PCDS-deel Switch Transaction	-	-	45.154
Waarde mutatie RAA-deel Switch Transaction	-	-	(342)
Beëindigingsvergoeding Switch Transaction	-	-	(2.504)
	2	-	44.294

N.B. + = baten en () = lasten

^[18] VENNOOTSCHAPSBELASTING

De fiscale winst over 2017 bedraagt € 641.000. Dit resulteert in € 150.000 aan vennootschapsbelasting over 2017. In de winst- en verliesrekening is nog een verrekening over 2016 opgenomen van € 14.000.

De fiscale winst heeft betrekking op de belaste activiteiten van de vennootschap. Hieronder vallen niet de slibverwerkingsactiviteiten ten behoeve van de aandeelhouders en fiscale en financiële transacties waaronder de Switch Transaction. De winst is bepaald op basis van een kost-plus methode, rekening houdend met een marktconforme winstmarge.

7.7 Voorstel resultaatbestemming 2017

De Directie stelt, onder goedkeuring van de Raad van Commissarissen, aan de Algemene Vergadering voor, het negatieve resultaat over 2017 ten bedrage van € 3.418.000 te verrekenen met de aandeelhouders via een kapitaalstorting in de overige reserve alsmede een aanvullende kapitaalstorting te doen van € 1.082.000 ter aanvulling van de overige reserve als gevolg van het fouterstel ([pagina 69](#)).

7.8 Gebeurtenissen na balansdatum

Per 1 januari 2018 heeft de vennootschap haar eigen aandelen teruggekocht van waterschap Rivierenland voor een bedrag van € 1,3 miljoen. Waterschap Rivierenland is met ingang van genoemde datum niet langer aandeelhouder in de vennootschap. Wel blijft het waterschap nog een aantal jaren een deel van haar slib aanleveren bij de vennootschap.

7.9 Ondertekening

De jaarrekening is opgemaakt op 18 mei 2018 te Moerdijk.

Directie

De heer S.F. Bombeeck RA

De heer M. L'Annee de Betrancourt

De heer ir. J. van der Vlist

Raad van Commissarissen

De heer ir. E.H.J.M. de Groot

De heer ing. G. van Kralingen

Mevrouw E.H.T. Stravens

De heer R. van der Veen

De heer ir. H.P. Verroen

De heer ir. J. van der Vlist (president-commissaris)

Overige gegevens

Statutaire regeling betreffende de bestemming van het resultaat

Op grond van artikel 32 van de statuten van de vennootschap staat het resultaat ter beschikking van de Algemene Vergadering.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Aan: de aandeelhouders en de raad van commissarissen van N.V. Slibverwerking Noord-Brabant

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van N.V. Slibverwerking Noord-Brabant te Moerdijk gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van N.V. Slibverwerking Noord-Brabant per 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2017;
- 2 de winst- en verliesrekening over 2017; en
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Wij zijn onafhankelijk van N.V. Slibverwerking Noord-Brabant zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Materialiteit	€ 698.000 (2016: EUR 300.000).
Toegepaste benchmark	2% van de opbrengsten direct gerelateerd aan de bedrijfsactiviteiten, zijnde de netto-omzet en opbrengsten uit subsidies.
Nadere toelichting	Gegeven de aard van de onderneming, haar doelstellingen, en het belang van haar operationele prestaties, worden de bedrijfsopbrengsten als activiteitenbasis de meest relevante basis voor materialiteit geacht.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de raad van commissarissen overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR 34.900 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de raad van commissarissen gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

RISICO	ONZE CONTROLE-AANPAK	BELANGRIJKE OBSERVATIES
Aanpassing in de economische levensduur van de installatie (sub 7.5 en 7.6 van paragraaf toelichting op de jaarrekening op pagina 76, 77, 85 en 86).		
N.V. Slibverwerking Noord-Brabant heeft in verslagjaar 2017 de economische levensduur van de slibverwerkingsinstallatie opnieuw ingeschat. Deze schattingswijziging heeft een materieel effect op de huidige en toekomstige afschrijvingskosten en betreft een deels subjectieve inschatting door het management op basis van een aantal gegevens. Om deze reden beschouwen wij dit als een kernpunt in onze controle.	Wij hebben de volgende werkzaamheden verricht: <ol style="list-style-type: none">1. Wij hebben vastgesteld dat de door het management gehanteerde veronderstellingen redelijk zijn in het licht van de waarderingsdoelstellingen van het van toepassing zijnde stelsel inzake financiële verslaggeving.2. Wij hebben de rekenkundige juistheid van de doorgevoerde aanpassing in de totstandkoming van de afschrijvingskosten in de financiële administratie vastgesteld.3. Wij hebben vastgesteld dat de schattingswijziging conform de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 145 is toegelicht. De schattingswijziging is toegelicht in de jaarrekening in paragraaf [14] Afschrijvingen.4. Wij hebben overwogen dat de hernieuwde inschatting van de economische levensduur is gebaseerd op de verwachte toekomstige gebruiksduur van de installatie en verenigbaar is met de hieraan ten grondslag liggende slibverwerkingsovereenkomsten.	Wij stemmen in met de aanpassing van de economische levensduur en stellen vast dat deze op een juiste wijze is verwerkt en toegelicht in de jaarrekening.

RISICO

Correctie inzake in vooraf trek genomen belasting toegevoegde waarde (sub 7.4 van paragraaf toelichting op de jaarrekening op pagina 69 en 70).

In 2017 is door het management van N.V. Slibverwerking Noord-Brabant geconstateerd dat het in 2010 met de Belastingdienst afgesloten BTW vaststellingsovereenkomst onjuist is geïnterpreteerd voor wat betreft voorbelasting. Voorbelasting die direct toegerekend kan worden aan de vrijgestelde slibverwerkingsactiviteiten voor de aandeelhouder van de vennootschap kan in het geheel niet voor aftrek in aanmerking komen. Dit betreft onder meer de voorbelasting die verband houdt met het transport van het slib van de aandeelhouders naar de verbrandingsinstallatie en de voorbelasting die verband houdt met de slibverwerking buiten de eigen slibverwerkingsinstallatie door derden. Tot en met boekjaar 2016 zijn deze kosten door de vennootschap deels in aftrek genomen omdat zij deels werden toegerekend aan de algemene kosten. In de jaarrekening 2017 heeft de vennootschap de ten onrechte in vooraf trek genomen belasting toegevoegde waarde gecorrigeerd in de cijfers. Vanwege het materiële bedrag en het karakter van de post beschouwen wij dit als een kernpunt in onze controle.

ONZE CONTROLE-AANPAK

Wij hebben de volgende werkzaamheden verricht:

1. Wij hebben de omstandigheden geëvalueerd waarin de vennootschap heeft geconcludeerd dat voor wat betreft de jaarrekening over 2017 foutenherstel moet worden toegepast dat zijn weerslag krijgt in de vergelijkende cijfers over 2016 en het beginvermogen van 2017;
2. Wij hebben vastgesteld dat een juiste verwerking en toelichting in de jaarrekening van het foutenherstel conform de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 150 heeft plaatsgevonden. Het foutenherstel staat toegelicht in de jaarrekening in de paragraaf Foutenherstel, onderdeel van paragraaf 7.4 Algemene toelichting op de jaarrekening;
3. Wij hebben vastgesteld dat de aanpassing juist verwerkt is in de financiële administratie.

BELANGRIJKE OBSERVATIES

Wij hebben vastgesteld dat het foutenherstel ten aanzien van de in het verleden ten onrechte in aftrek genomen belasting toegevoegde waarde in overeenstemming met de naheffingsaanslagen is verwerkt en op een juiste wijze is toegelicht in de jaarrekening over 2017.

In voorgaand jaar zijn 'Verwerking stelselwijziging waardering materiële vaste activa', 'Verwerking van de beëindiging van de switch transactie' en 'Invoering Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen' onderkend als kernpunten van onze controle. Dit betrof allen eenmalige evenementen die in het verslagjaar 2017 niet langer aan de orde zijn. Als gevolg hiervan zijn deze onderwerpen niet langer als kernpunt van onze controle onderkend.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- de hoofdstukken: kerncijfers, over dit jaarverslag en waarde creatiemodel SNB;
- bericht van de directie;
- bericht van de raad van commissarissen;
- samenstelling directie en raad van commissarissen;
- de overige gegevens;
- bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW vereist is.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bericht van de directie en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Benoeming

Wij zijn door de algemene vergadering van aandeelhouders benoemd als accountant van N.V. Slibverwerking Noord-Brabant vanaf de controle van het boekjaar 2009 en zijn sinds dat boekjaar tot nu toe de externe accountant.

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van commissarissen voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de raad van commissarissen dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de raad van commissarissen hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Eindhoven, 18 mei 2018

Ernst & Young Accountants LLP

drs. P.A.E. Dirks RA

Bijlage GRI-indextabel

GRI-STANDAARD	BEKENDMAKING	PAGINA	TOELICHTING
GRI 102: Algemene bekendmakingen 2016	102-1 Naam organisatie	4	
	102-2 Activiteiten, merken, producten en services	7	
	102-3 Locatie hoofdkwartier	7	
	102-4 Locatie activiteiten	7	
	102-5 Eigenaren en juridische vorm	7	
	102-6 Markten waar organisatie actief is	7	
	102-7 Omvang organisatie	16	
	102-8 Informatie over werknemers en andere arbeiders	16	
	102-9 Bevoorradingketen	9	
	102-10 Significante wijzigingen in organisatie en bevoorradingketen	n.v.t.	
	102-11 Voorzorgsmaatregelen	55-57	
	102-12 Externe initiatieven	10	
	102-13 Lidmaatschap brancheorganisaties	9	
	102-14 Verklaring bestuur	6	
	102-15 Belangrijke risico's en kansen	10, 55-57	
	102-16 Waarde en normen	10	
	102-17 Afspraken over ethisch handelen	10	

GRI-STANDAARD	BEKENDMAKING	PAGINA	TOELICHTING
	102-18 Governance structuur	60	
	102-19 Delegeren van gezag	60	
	102-20 Bestuursverantwoordelijkheid voor duurzaamheid	60	
	102-21 Consultatie belanghebbenden inzake duurzaamheid	14	
	102-22 Samenstelling hoogste bestuursorgaan	63	
	102-23 Voorzitter hoogste bestuursorgaan	63	
	102-24 Benoeming en selectie leden hoogste bestuursorgaan	60	
	102-25 Belangenverstrengeling	60	
	102-26 Rol hoogste bestuursorgaan bij doelen, normen en strategie	60	
	102-27 Collectieve kennis hoogste bestuursorgaan	61	
	102-28 Evalueren resultaten van hoogste bestuursorgaan	60	
	102-29 Identificeren en manage duurzaamheidsthema's	14-15	
	102-30 Effectiviteit risicomanagement	55-57	
	102-31 Evalueren duurzaamheidsthema's	verslag	
	102-32 Rol hoogste bestuursorgaan bij duurzaamheidsrapportage	verslag	
	102-33 Communicatie kritieke zorgen	61	
	102-34 Aard en omvang van kritieke zorgen	61	
	102-35 Remuneratie beleid	61	
	102-36 Proces bepaling remuneratie	61	
	102-37 Betrokkenheid belanghebbenden bij remuneratie	61	
	102-38 Jaarlijkse totale compensatie ratio	84	
	102-39 Stijgingspercentage in jaarlijkse totale compensatie ratio	84	
	102-40 Lijst van belanghebbenden groepen	14	
	102-41 Collectieve arbeidsvoorwaardenregeling	84	

GRI-STANDAARD	BEKENDMAKING	PAGINA	TOELICHTING
	102-42 Identificeren van belanghebbenden groepen	14	
	102-43 Aanpak betrokkenheid belanghebbenden	14	
	102-44 Belangrijke onderwerpen en bezorgdheid	15	
	102-45 Lijst betrokken entiteit geconsolideerde financiële informatie	-	n.v.t.
	102-46 Bepaling rapportage-inhoud en begrenzing thema's	4	
	102-47 Lijst van materiele thema's	15	
	102-48 Aanpassing van informatie	-	n.v.t.
	102-49 Wijzigingen in de rapportage	-	n.v.t.
	102-50 Rapportage periode	4	
	102-51 Datum meest recente rapportage	4	
	102-52 Rapportage cyclus	4	
	102-53 Contactinformatie bij vragen over de rapportage	4	4
	102-54 Claim inzake overeenstemming met GRI-standaard	4	
	102-55 GRI-inhoudsopgave	101	
	102-56 Externe assurance	4, 93	
GRI-103: Management benadering 2016	103-1 Uitleg over de materiele thema's en grenzen	15	
	103-2 Elementen managementbenadering	15-16	
	103-3 Evaluatie managementbenadering	15-16	
GRI 201: Economische prestaties 2016	201-1 Direct genereerde economische waarde en distributie	20-21	
	201-2 Financiële implicaties, risico's en kansen inzake klimaatverandering	46-52	
	201-3 Pensioenregeling	71	
	201-4 Financiële bijdrage van de overheid	82	
GRI 202: Marktaanwezigheid 2016	202-1 Ratio of beginsalaris ten opzichte van minimumloon	-	x 1,1
	202-2 Werkzaam senior management vanuit lokale gemeenschap	17	

GRI-STANDAARD	BEKENDMAKING	PAGINA	TOELICHTING
GRI 203: Indirecte economische impact 2016	203-1 Infrastructurele investeringen en services	51	
	203-2 Significante indirecte economische impact	46-47	
GRI 204: Inkooppraktijk 2016	204-1 Percentage inkoop bij lokale leveranciers	-	Niet bekend
GRI 301: Grondstoffen 2016	301-1 Gebruikte grondstoffen in gewicht en volume	31	
	301-2 Gebruik van gerecyclede materialen	31	
GRI 302: Energie 2016	302-1 Energieconsumptie in de organisatie	35	
	302-2 Energieconsumptie buiten de organisatie	n.v.t.	
	302-3 Energie intensiteit	36	
	302-4 Reductie van energieconsumptie	35	
	302-5 Reductie in energie vereisten voor producten en services	35-36	
GRI 303: Water 2016	303-1 Water inname per bron	29-30	
	303-2 Waterbronnen die worden getroffen bij waterinname	29-30	
	303-3 Hergebruik van water	29-30	
GRI 305: Emissies 2016	305-1 Direct broeikasgasemissies	40-41	
	305-3 Andere indirecte broeikasgasemissies	40-41	
	305-4 Broeikasgasemissies intensiteit	40-41	
	305-5 Reductie van broeikasgasemissies	40-41	
	305-7 NO _x , SO _x en andere significante luchtemissies	41	
GRI 306: Effluent en afval 2016	306-1 Waterlozing bij kwaliteit en bron	43	
	306-2 Afval bij soort en verwijderingsmethode	38	
	306-5 Partijen geraakt door waterlozing	41	
GRI 307: Milieuwetgeving 2016	307-1 Niet voldoen aan milieuwet- en regelgeving	39-43	
GRI 401: Werkgelegenheid 2016	401-1 Nieuwe werknemers en verloop van werknemers	17	
	401-2 Toegekende arbeidsvoorwaarden fulltime werknemers	84	

GRI-STANDAARD	BEKENDMAKING	PAGINA	TOELICHTING
GRI 403: Arbeidsveiligheid 2016	403-1 Werknemersvertegenwoordiging in veiligheidscomité	-	Ja, OR
	403-2 Soort verwondingen	18	
GRI 404: Training en educatie 2016	404-1 Gemiddeld aantal uren training per werknemer	19	
	404-2 Trainingsprogramma's	19	
	404-3 Aantal werknemers die beoordeling ontvangen	-	Allemaal

Overzicht van definities en meetmethode prestatie indicatoren

Bijlage Overzicht van definities en meetmethode prestatie indicatoren

INDICATOR	EENHEID	SOORT	DEFINITIE	MEETMETHODE
Medewerkers	gem. fte	Hoofd	Gemiddeld aantal medewerkers in dienst rekening houdend met de arbeidsduur excl. stagiair(e)s en uitzendkrachten.	De cijfers volgen uit de salaris-administratie.
Medewerkers	aantal	Sub	Aantal medewerkers in dienst per einde van het jaar.	De cijfers volgen uit de salaris-administratie.
Gemiddelde leeftijd	jaar	Sub	Gemiddelde leeftijd van de medewerkers die per einde jaar in dienst zijn.	De cijfers volgen uit de salaris-administratie.
Gem. aantal dienstjr.	jaar	Sub	Gemiddeld aantal dienstjaren van de medewerkers die per einde jaar in dienst zijn.	De cijfers volgen uit de salaris-administratie.
Verloop	%	Sub	Aantal vertrokken medewerkers in het desbetreffende jaar gedeeld op het aantal medewerkers die per einde van het jaar ervoor in dienst waren.	De cijfers volgen uit de salaris-administratie.
Ziekteverzuim	%	Hoofd	Aantal niet werkzame dagen als gevolg van 'ziekte' gedeeld door het aantal werkbare dagen.	De verzuimcijfers volgen uit HR systeem welke maandelijks worden gerapporteerd.
Meldingsfrequentie	aantal	Sub	Het aantal ziekmeldingen in het kalenderjaar naar de gemiddelde omvang van medewerkers in hetzelfde jaar.	De meldingsfrequentie volgt uit HR systeem welke maandelijks worden gerapporteerd.

INDICATOR	EENHEID	SOORT	DEFINITIE	MEETMETHODE
Ongevallenfrequentie	IF	Hoofd	Aantal arbeidsongevallen van eigen medewerkers met verzuim als gevolg gemeten per miljoen blootstellingsuren. Het aantal blootstellingsuren is het totaal aantal gewerkte werkuren inclusief betaald overwerk en opleidingsuren maar exclusief vakantie, ziekte en niet-betaalde overuren.	De cijfers zijn afkomstig uit de KAM registratie van SNB en het urenregistratie systeem.
Onveilige situaties	aantal	Sub	Aantal gemelde onveilige handelingen, bijna-ongevallen en onveilige situaties in het kalenderjaar.	De cijfers zijn afkomstig uit de KAM registratie van SNB.
Verwerkt in eigen SVI	ton/jaar	Hoofd	Som van het aantal wegingen welke wordt vastgelegd middels de weegbrug op het terrein van SNB inzake de aanvoer van slib in het kalenderjaar.	Cijfers zijn gebaseerd op gegevens geijkte weegbrug.
Doorzet	ton p/u	Sub	Aantal verwerkte tonnen slib uitgedrukt in ton slibkoek of ton organische stof in een kalenderjaar gedeeld door het aantal bedrijfsuren.	Cijfers worden ontleend aan de weegbrug, analyse gegevens slib (organische stof) en procesbesturings-systeem (uren).
Beschikbaarheid	% max. cap.	Sub	Maximumaantal bedrijfsuren minus verliesuren door onderhoud minus verliesuren door storingen gedeeld door maximum aantal bedrijfsuren.	Bedrijfsuren worden ontleend aan gegevens van het procesbesturings-systeem waarbij onderscheid in storingen en onderhoud wordt bepaald op basis van onderhoudsplanning.
Hulpmiddelenverbruik	kg/ton slib	Hoofd	Som van het aantal wegingen welke wordt vastgelegd middels de weegbrug op het terrein van SNB de aanvoer van hulpmiddelen in bulk plus opgave verbruik cijfers leverancier kleine chemicaliën.	Cijfers zijn gebaseerd op gegevens geijkte weegbrug en opgave verbruik cijfers leverancier kleine chemicaliën.
Waterverbruik	m ³ /jaar	Hoofd	Som van het verbruik volgens diverse watermeters.	Cijfers worden ontleend aan watermeters.

INDICATOR	EENHEID	SOORT	DEFINITIE	MEETMETHODE
Energie-efficiency-index	% t.o.v. 2005	Hoofd	Ontwikkeling verbruik elektriciteit plus aardgas minus elektriciteitsproductie in GJ (basisjaar = 2005 = 100%)	Verbruik- en productiecijfers worden ontleend aan database Fudura-meters waarbij kWh en m ³ wordt omgerekend in GJ.
Elektriciteitsproductie	% van verbr.	Hoofd	Elektriciteitsproductie in kWh gedeeld op totaal verbruik in kWh.	Verbruik- en productiecijfers worden ontleend aan database Fudura-meters.
Energieverbruik	GJ/jaar	Sub	Verbruik elektriciteit en gas omgerekend in GJ per jaar. Elektriciteit wordt hierbij omgerekend in primaire energie uitgaande van een rendement van 40%.	Verbruik- en productiecijfers worden ontleend aan database Fudura-meters waarbij kWh en m ³ wordt omgerekend in GJ.
Hergebruik als grondstof	% tot. afval	Hoofd	% van het totaal aan reststoffen dat nuttig wordt toegepast op basis van afvoergegevens uit weegbrug.	Cijfers zijn gebaseerd op gegevens geijkte weegbrug.
Hergebruik van fosfaat	% tot. as	Hoofd	Aantal geleverde tonnen vlieg-as aan fosfaatindustrie gedeeld door aantal tonnen geproduceerd as.	Cijfers zijn gebaseerd op gegevens geijkte weegbrug.
Hoeveelheid afval	ton/jaar	sub	Aantal afgevoerde tonnen afval rekening houdend met begin- en eindvoorraden.	Cijfers zijn gebaseerd op gegevens geijkte weegbrug en op inventarisatie voorraden.
Netto CO ₂ bijdrage	ton CO ₂ eq.	Hoofd	Jaarvracht CO ₂ -equivalenten.	Cijfers worden ontleend aan emissie-meetapparatuur plus berekening CO ₂ emissie transport op basis van formules TNO.
Verzuring	ton/jaar	Hoofd	Jaarvracht stikstofdioxide, zwaveldioxide en ammoniak.	Cijfers worden ontleend aan emissie-meetapparatuur. Debiet maal concentratie van de stoffen in de rookgassen.

INDICATOR	EENHEID	SOORT	DEFINITIE	MEETMETHODE
Overige luchtmissies	kg/jaar	Sub	Jaarvracht overige emissies.	Cijfers worden ontleend aan emissie-meetapparatuur. Debiet maal concentratie van de stoffen in de rookgassen.
Watermissie	v.e.	Hoofd	Aantal vervuilingseenheden.	Cijfers worden ontleend aan analyses extern laboratorium.
Overschrijdingen	aantal	sub	Aantal overschrijdingen ten opzichte van vergunningsnorm.	Vergelijking watermissies met vergunningsnorm.
KEI	% t.o.v. '98	Hoofd	Ontwikkeling kosten klant/aandeelhouders per ton slibkoek minus effecten financiële/fiscale transacties (basisjaar = 1998).	Exploitatiekosten minus omzet klanten niet zijnde aandeelhouders minus overige opbrengsten/subsidies gedeeld door aantal ontvangen ton slibkoek van de klant/aandeelhouders.
Bezettingsgraad SVI	%	Hoofd	Aantal verwerkte tonnen slibboek per jaar gedeeld door de maximale verwerkingscapaciteit per jaar.	Cijfers zijn gebaseerd op gegevens geijkte weegbrug.
Solvabiliteit	EV/TV	Hoofd	Eigen vermogen gedeeld door geïnvesteerd vermogen volgens de balans.	Financiële administratie.

